Ч. 51 (14.594.) Львів, вівторок 9. березня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ,

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телеґр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Переговори Японії з Китаєм на нових шляхах.

ТОКІО, 8. 3. ПАТ. Новий міністр закордонних справ Японії Сато заявив у парляменті, що його політика не буде відбігати від засад, якими кермувалися його попередники. Японсько-китайські переговори застрягли на нерівній точці, але порозуміння є зовсім можливе. **Японія бажає признати суверенність і рівність прав Китаю.** На цій основі — на думку міністра — можна буде відновити переговори в інтересі обох держав.

Велика концентрація британської фльоти у Гібральтарі.

ЛЬОНДОН, 8. 3. ПАТ. „Таймс" пише, що в Гібральтарі сконцентровано тепер 65 воєнних британських кораблів. На 11 кружляках повівають адміральські прапори. До концентрації британської фльоти дійшло вчора, коли британська середземноморська фльота злучилася по маневрах з фльотою, що надплила з Англії.

Велика перемога національної фльоти в Еспанії.

Париська преса подає обширні подробиці з великої морської битви між фльотою національних військ і фльотою червоних військ на басконських територіяльних водах —у суботу 6. ц. м. **Кружляк „Канаріяс" і торпедовець „Веляско" затопили червоні кораблі „Пірамонтана" і „Наварра". Третій червоний корабель „Хозе Люї Діяз" утік до одної французької пристані.** Одночасно кружляк національної фльоти „Канаріяс" захопив торговельний корабель червоних „Ґальданес" з кількома радними з м. Ірун, які втікли до Франції і тепер намагались вернутися до Більбао, та представником червоних з Барсельони. Підчас битви граната убила 4-ох пасажирів на кораблі „Ґальданес". Кружляк „Канаріяс" врятував 150 осіб зпоміж залоги затоплених урядових кораблів і разом з кораблем „Ґальданес" відпровадив до пристані „Пасахес". Підчас морської битви згинув один старшина національної фльоти, якому граната розторощила обі ноги.

БІЛЬБАО ВІДТЯТЕ ВІД МОРЯ.

БАЙОННА, 8. 3. ПАТ. Національний кружляк „Балсарес" затримав нині рано недалеко Більбао корабель червоних „Артіба", містоти 6.000 тон зі збіжем та вуґіллям і відставив його до порту Пасахес. Цей кружляк затримав учора вечором другий корабель червоних і відставив його до Пасахес. **В останніх днях національна фльота затримала 5 торговельних урядових кораблів і відтяла Більбао зовсім від моря.**

Домагаються кари смерти для Ляр́ґа Кавалєра.

ЛІСАБОНА, 8. 3. ПАТ. Комуністичний щоденник **„Мундо Обреро" домагається кари смерти для Ларґа Кавалєра на випадок програної війни червоних.** Валенсійський уряд виасиґнував 80.000 пезетів на уладження помешкання през. Азані. Анархістично-синдикалістичні організації склали протест.

ЛІТАКИ ЧЕРВОНИХ НЕ МАЮТЬ БЕНЗИНИ.

САЛЯМАНКА, 8. 3. ПАТ. Червоні війська не мають бензини до літаків і самоходів. Бензину купували у Франції по вичерпанні власних запасів, що тепер дуже тяжко виконати.

МАСОВІ РОЗСТРІЛИ МІЛІЦІЯНТІВ.

ЛІСАБОНА, 8. 3. ПАТ. Щоденник „АБЦ" повідомляє, що **під Карабанчель під Мадридом щоночі переходить до національних військ по кількадесять вояків зі зброєю та муніцією, що їх змобілізували червоні. Вони оповідають, що положення Мадриду дуже тяжке і міліціянти бються під терором. У Мадриді розстрілюють щоденно по кількадесять міліціянтів за труслившість підчас боїв.** Мадридські щоденники постійно поміщують фальшиві вістки про здогадні перемоги червоних військ.

КОНСУЛЬ ЧЕРВОНИХ ПЕРЕЙШОВ ДО ГЕН. ФРАНКА.

КАСАБЛЯНКА, 8. 3. ПАТ. Еспанський консуль Альфонс Діяз Паточе, якого вислав 20. лютого ц. р. валенсійський уряд до Касаблянки, перейшов до ген. Франка.

ЛІСАБОНА, 8. 3. ПАТ. У Танжері вбили еспанського комуніста Мануеля Каро Діяза.

ПІДГОТОВА ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО НАСТУПУ НА МАДРИД.

Команда національних військ використала перерву на фронті в останніх днях і сконцентрувала військо та запаси воєнного матеріялу до генерального наступу на Мадрид.

ЧЕРВОНІ МАЮТЬ ПОНАД 20.000 УБИТИХ.

Ген. Кейпо де Ляно повідомив у радіо, що **війська червоних утратили в останніх двох тижнях у битвах під Овіедо і Харама двацятькілька тисяч убитих і ранених.**

До м. Хіхон надійшло в останніх днях дуже багато транспортів ранених, якими переповнені всі шпиталі і доми так, що ранених кладуть на вулицях під голим небом.

Підготова до державного перевороту на Мадярщині.

Мадярська преса пише, що в останній хвилині вдалося викрити підготову до державного перевороту на Мадярщині. „Пештер Льойд" пише, що переворот змінив би закордонні впливи у справах, що підлягають виключно суверенности Мадярщини. Переворот підготовляв посол проурядової партії Беля Мартон, який мав великий вплив на Мадярщині і дораджував прем. Ґембешові перед його смертю, щоб оголосив диктатуру. По смерти прем. Ґембеша і приході до влади поміркованого політика прем. Дарані пос. Мартон вів свою діяльність в організації „Мове" головно між молодими старшинами. Мартон плянував марш на Будапешт сподіючись, що приєднає до своєї акції реґента Горті і богатьох ґенералів. Одначе його плян виявили. Мартона притягнуть до відповідальности. Влада зарештувала шістьох провідників цієї акції. Становище шефа поліції в Будапешті сильно захитане. Віденська преса пише, що в західній Мадярщині розкидали летючки між селянами за зорганізуванням радикально-правового режіму на Мадярщині, щоб недопустити до реституції Габсбурґів на Мадярщині і наблизитись до Німеччини.

За активізацію міського духовенства.

В маніфесті 74 польських східно-галицьких організацій в обороні польскости східно-галицьких земель, в рефераті проф. Ромера на недавньому вшехпольському вічу у Львові в справах парцеляції і кольонізації, врешті в ославленому відчиті проф. Ґломбінського говориться про грізну небезпеку для поляків через безнастанний наступ українців на дотеперішні польські позиції та українські успіхи. Не мали б ми нічого проти цього, якщо справді так булоб. А воно далеко не так, як це представляють поляки на своїх вічах і у своїй пресі. Подають фантастичні цифри — от хочби з гектарами, що при парцеляції мали перейти в руки українських селян (більше тих гектарів, ніж увесь запас землі!) — і наші неймовірні осяги, з очевидною метою затривожити ними польський загал, в українських справах зовсім нетямущий, і заохотити його в імя збереження власного істнування до ще більш екстремінаційного наступу супроти українців.

Цей наступ іде не тільки на села, де на розпарцельованій землі осідають кольоністи зі заходу, йде він від недавна й на міста у Східній Галичині і на Волині, в яких щораз більше масово отвирають свої торговельні підприємства і ремісничі варстати польські купці з Познанщини і Поморя. Правда, нова інвазія польського купецько-ремісничого елементу з німецького вишколу бє передовсім безпосередньо жидів, щоб зломити безпощадно і безповоротно жидівську економічну перевагу у містах і з демографічного боку дати там рішальну перевагу польському етнічному елементові. Ця польсько-жидівська боротьба прибирає щораз більше різкі і безцеремонні форми і у більшости польського громадянства, настроєного до жидів ворожо, тішиться чималою симпатією. З дотеперішнього економічного наступу у містах переходять жиди щораз частіше на ріжних відтинках на дефензивні становища.

Однак безперечно цей плановий польський економічний наступ на міста на цій нашій території не остається і не останеться без впливу і для нас, змушуючи нас до безнастанної сторожкости і скупчення сил у містах, щоб там не втопились ми у польському елементі.

Наскільки міста і міщанство є важними елементами, свідчить про це факт, що звернув на них спеціяльну увагу також полк. Адам Коц у своїй програмовій декларації з 21. лютого ц. р. і без сумніву творений ним „Обуз Зєдночення Народовего" у своїй розбудові і практичній праці в терені займеться теж цією справою.

У згаданій декларації присвячено рівнож увагу рімо-католицькій церкві і її духовенству. Велика більшість польського римо-катол. духовенства находиться ще й досі у вшехпольському таборі, а у нас стоїть часто у проводі протиукраїнської акції („Славна" поповідь о. Тока-

жевського, „славний" виступ о. Шидельського
і ін.!). В кожному випадку нашим прихильником
воно не було й не є. Душехватітво для польо-
нізаційних цілей, що його веде польське римо-
катол. духовенство на українських етнографіч-
них землях, прибрало сьогодні значні розміри,
тим паче, що має підтримку від інших чинників.
Обовязуючі в Галичині до сьогодні поза кон-
кордатом австрійські, травневі конфесійні за-
конні достанови з 1868 р. про свободу зміни
віроісповідання для тих, що скінчили 14 літ жит-
тя, на практиці майже не істнують, якщо йде про
зміну римо-католицького віроісповідання нпр.
на греко-католицьке. Зголошення на письмі пе-
реходу у тому випадку староства прямо не по-
лагоджують й тим самим через брак відповід-
ного урядового повідомлення інтересованої сто-
рони таку зміну віроісповідання в практиці за-
конно роблять неможливою. Такі випадки були
нпр. в Тернопільщині, де польський натиск при-
брав найширші розміри.

Шляхом польонізаційних змагань іде теж і польська римо-катол. церковна влада. Поминаю масову сьогодні будову римо-католицьких косціолків по наших селах, здебільша при допомозі публичних фондів — головно повітових виділів, — диктовану не так релігійними, як радше польськими національними, супроти латинників польонізаційними оглядами, звертає польська духовна влада дуже пильну увагу на свої міські парохії, добираючи на парохів у містах молодших, діяльних, навіть фанатичних людей. Мета їхньої діяльности суто національно-політична — розбудова за всяку ціну польськости у своєму терені та її скріплення. Таких міських парохів, що не йдуть згаданим шляхом, усувається у сільську глушу без огляду на їх католицько-релігійну ревність й посвяту. Подібний випадок зайшов недавно нпр. в Тернополі, де недавно усунено в далеке село попереднього пароха о. д-ра Ратушного, хіба за те, що він по матері з українського роду, ставився обективно й справедливо до греко-катол. церкви і її вірних та ніяк не хотів бути душехватом.

У нас дещо інакше. Національно-суспільні мотиви не грали вирішної ролі при доборі парохів у містах. А церковне й національне завдання їх у скомплікованих міських відносинах без порівнання трудніше й більше відповідальне як на селі. Міські парохії обсаджувано бувало старими священиками, хоч і заслуженими,які вже зі самих фізичних причин не могли при своїй найліпшій волі поконати істнуючої праці і доказували свою ревність тим, що гинули на свому становищі, як це було зі старенським і з кожного огляду заслуженим пок. о. Іваном Винницьким в Стрию.

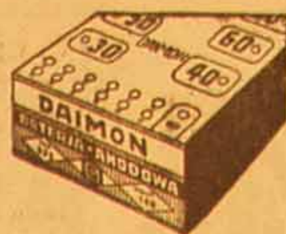
Міський парох має поборювати значно більші трудноші й перепони, ніж його сільський товариш. Має крім цього нелегкі нині й репрезентаційні завдання. Парох у місті мусить бути інтелігентний, нестарий, фізично здоровий, ревний душпастир, в додатку — що у місті дуже важне — тактовний і вирозумілий. Вкінці повинен він бути **свідомим та метким діяльним українським громадянином,** щоб і у цьому давати примір для своєї пастви.

Ці рядки пишу тому, що сьогодні є до обсади парохами ціла низка греко-катол. парохій у важніших містах в Галичині. На обсаду жде парохія св. Пятниць при Жовківській вулиці у Львові, Стрий, Золочів, Підгайці, Городенка, Бучач, Заліщики і Надвірна. У інших знову містах як Ярослав, Сянік, Тернопіль, Коломия і Копичинці парохами є старенькі значно понад сімдесять, а навіть декуди значно понад вісімдесятьлітні люди, з-правила всі у свому терені заслужені, які проте з причини свого глибокого віку не можуть вже бути такі діяльні ні у церковній, ні у народній праці, як цього вимагають нинішні відносини. Помічники, себто сотрудники, найчастіше люди зовсім молоді і без конечного життевого досвіду, залежні і тим самим без потрібного особистого авторитету, не завжди зможуть виконати завдання, що їх виконує авторитетний парох.

І ще одно. Були і є випадки, що довший час а навіть нераз довгі роки, не обсаджується міських парохій. Це приносить непотрібні шкоди, бо чейже тимчасовий завідатель парохії не буде робити ніяких дальшейдучих плянів, ні не намітить програми праці в парохії, знаючи, що вкоротці відійде зі свого становища. А плян і програма чейже мусять бути, бо без них неможлива ніяка доцільна робота. В церковному й національному інтересі слід би по змозі швидко обсаджувати міські парохії.

Сучасне церковно-громадянське життя висуває само цілу низку ріжнородної праці для міських парохів поза чисто душпастирською діяльністю в церкві і поза нею. Важні для розвою релігійного життя ріжнородні церковні брацтва і участь в Католицькій Акції, зокрема для молоді, самі вже дають чимало праці для ревного міського душпастиря. А праця у світських товариствах і організаціях, від якої священик не повинен усуватися — нераз може під загрозою утрати авторитету серед своєї пастви і свого окруження? Тут треба справді великої активізації нашого міського греко-катол. духовенства, а почин до неї повинен вийти від церковної влади відповідним добором міських парохів. Це є й наказ теперішніх бурхливих часів. А примір найближчого сусіда повинен нас теж дещо навчити

Д-р Степан Баран.

Ґубернатор Грабар про Підкарпатську Русь.

Прага, березень 1937.

Як уже нашим читачам відомо, Підкарпатська Русь мала би незабаром одержати належну їй автономію. Покищо малаб прийти реалізація її першого етапу і саме над цим ідуть в Празі живі переговори між представниками коаліційних партій Підкарпатської Руси і між правительством Чехословаччини. Тому не диво, що питання автономії і ці переговори про її зреалізування находять живий відгомін у цілій пресі Чехословаччини, зокрема у пресі Підкарпатської Руси. Характер цього відгомону дуже ріжний, залежно від партійно-політичного підходу поодиноких органів цієї преси та від більшої чи меншої їхньої поінформованости про хід дотеперішніх переговорів. Заяви урядових чинників в цій справі лише дуже загальні і стримані. Такий стан є джерелом ріжних здогадів і коментарів, особливо-ж між населенням Підкарпатської Руси, з чого користають всякі „народні спасителі" в роді Фенцика і компанії. Особливо сприятливим ґрунтом для такого занепокоєння публичної опінії є кольонія закарпатських земляків в Америці. Там останніми часами поширюються всякі нечувані вістки про справу автономії Підкарпатської Руси аж до провокаційних включно. Щоб їх бодай в деякій мірі спаралізувати, минулого тижня промовив в радіо до закарпатських земляків за океаном сам губернатор Підкарпатської Руси К. Грабар.

Підкарпатська Русь — говорив між іншим губернатор — не є ще нині тим, чим ми всі бажали-б її мати: але вона йде постійно вперед. Цей поступ відбувається шляхом еволюції, а не революції і це дає повну запоруку тривкости всіх дотеперішніх досягнень. В підкарпаторуських школах вчиться молодь в рідній мові **(в котрій?! — М-н),** а це знову є запорукою того, що майбутня генерація вже не дасть себе так використовувати, як передвоєнні генерації. Нове покоління Підкарпатської Руси зуміє вже встоятись на своїх власних ногах! „Я переконаний, що вже недалекий той час — казав губернатор — коли наша країна досягне того культурного і господарського рівня, на якому нині находяться західні землі Чехословаччини".

Під оглядом культурним Підкарпатська Русь може виказатися такими здобутками: одною семінарією, трьома учительськими семінаріями, одною торговельною академією, двома торговельними школами, трьома нижчими фаховими школами, чотирма гімназіями, девятьнацяти горожанськими школами і коло пяти сотнями народніх шкіл **(в якій мові?! — М-н).**

Не менш додатній є — говорив далі губернатор — білянс господарського життя Підкарпатської Руси. Про розвиток господарського життя країни дбають такі інституції: Хліборобська Палата, Кооперативний Союз і Торговельний Союз. Про розвиток хліборобства старається окремо ще цілий ряд інших для цього спеціяльно призначених інституцій. (В цьому місці дозволимо собі пригадати нашим читачам недавні статті про П. Русь ред. Голіяна — М-н). Велике значіння для господарського життя П. Руси має розвиток Кооперативного Союзу, що обєднує нині 194 позичкових кооператив. До кінця 1936 р. позичено в ньому селянам на 61 міліонів чехосл. корон, а загальна сума членських паїв дає вже 32 міл. ч. к. Торговельний союз має нині 105 споживчих кооператив, а головним завданням цього союзу під нинішню пору є: регулювати ціни на місцевих ринках і визволити селян з обіймів лихви. Немале значіння для піднесення господарського рівня країни має теж спілка „Підкарпатські електрівні", яка для переведення електрифікації Підкарпатської Руси інвестувала вже 80 міліонів ч. к. Міністерство публичних робіт приступило саме до будови біля Ужгороду двох гидроцентраль за 40 міл. ч. к. В найближчому часі Підкарпатська Русь дістане свою радіо-висильну станцію за 20 міл. ч. к.

Відтак губернатор представив ще коротко здобутки на полі публичного здоровля і соціяльної опіки: В Ужгороді істнує величава будова т. зв. „Дому народнього здоровля", одинокого цього роду заведення в Европі. Там дістане безплатно лікарську пораду і лікування кожний. В Ужгороді істнує теж школа для повитух, що має особливо велике значіння для гигієнічних відносин верховинського населення. Істнує там теж вже цілий ряд порадних стацій і диспензаріїв для охорони проти сухіт. „Руська народня кухня в Ужгороді" дає денно шістьсот безплатних обідів для бідних дітей.

На сам кінець губернатор торкнувся коротко теж питання автономії Підкарпатської Руси, а представивши теперішній стан переговорів в тій справі (так, як ми їх подали в останнім нашім дописі — М-н), заявив, що вони дійдуть незабаром до щасливого кінця, бо „у рішальних чинників є повні докази доброї волі". „Особа нинішнього президента Чехословаччини д-ра Е. Бенеша та предсідника правительства д-ра М. Годжі — закінчив губернатор свою промову — є для нас найліпшою запорукою, що автономія Підкарпатської Руси не буде вкорочена і що країна одержить те все, що їй забезпечують мирові договори і конституція. А тому то треба зі спокоєм і довірям чекати на висліди тої еволюції, яка зробить Підкарпатську Русь вільною багатою і щасливою".

Хоч ми на цю промову губернатора Підкарпатської Руси дивимось як на офіціяльну заяву і хоч не можемо на повних сто відсотків погодитись з його захопленням з дотеперішніх здобутків Закарпаття під чехословацькою владою то всеж мусимо обєктивно признати, що на Закарпатті зроблено вже багато, а дальші здобутки, особливо на полі культурному і політичному, залежатимуть як і залежали, головно від самого таки губернатора. Від нього буде у великій мірі залежати теж і те, яким змістом наповниться майбутня автономія, особливо у цьому першому етапі. Дозволимо собі звернути увагу закарпатського губернатора, що його успіхи можуть і будуть позитивні і тривкі лише тоді, коли він свою діяльність у автономній країні опре на живих народніх творчих силах.

Такими живими народніми силами Підкарпатської Руси (вживаємо офіціяльної, невідповідної термінольогії) є сили **українські.** У школах мусить лунати українська мова, як мова навчання, треба теж скінчити з підтримуванням москвофільства та трактуванням говіркового язичія, засміченого нанесеними туди русицизмами, нарівні з літературною українською мовою.

М-н.

Розгортайте протиалькогольну та протинікотинну боротьбу!

Ляйпціґські ярмарки й европейський промисл.

(Від власного берлінського кореспондента).

Ляйпціґ, у березні 1937.

I.

„Ляйпціґер Мессе“ — Ляйпціґські Ярмарки, яких число переступило вже сьогодні поза сімсот, мають за собою прецікаву історію розвитку, ріжного роду історичних впливів та обставин.

Торговельні шляхи полудневонімецьких торговельних центрів, як Нірнберг, Авгсбурґ, Штрассбурґ, Майнц, Франкфурт і італійських: як Венеція, Міляно, Генуя, провадили, як відомо, на схід до Польщі, Росії і України передовсім через німецькі полудневі краї, Прагу і Еґер. В першій половині XV. ст. цей шлях замкнули гуситські війни і він перенісся на північ. З того часу став Ляйпціґ уперше важним міжнародним помостом виміни всяких дібр і впливів Полудня і Заходу зі Сходом. З хвилиною, коли Константинопіль і наддунайські краї попали під виключний вплив Туреччини, то й торговля полудневих, середньоморських країн, що дотепер йшла Дарданелями, звернулася на північ і окружною дорогою мусіла шукати сполуки зі Сходом.

Ми маємо тут перед собою цікаве явище, — на яке звернув увагу у своїй, вже загальновідомій промові у Ляйпціґу німецький амбасадор у Льондоні фон Рібентроп, — що щойно господарські перегруповання, які на перший погляд видаються ворожими для господарки, навіть у світовому розмірі, сприяли розвоєві ляйпціґських торгів до великих міжнародніх розмірів. Гуситські й турецькі війни XV. століття — це клясичний примір про постійну залежність світової торговлі від кожночасного розвитку і констеляції політичних сил і взаємно поодиноких народів. Глибокі політичні переміни викликують нові далекосяглі господарські явища, а ті знов дозволяють здійснювати нові політичні пляни. Отсе і є та вічна гра між господаркою і політикою, при чому завсіди верх бере політика.

„Господарка, політично не забезпечена — говорив м. ін. фон Ріббентроп — це велитень на глиняних ногах, що остаточно все підлягає сильнішому і твердішому противникові. Доля Риму, Картаґіни, Атен чи Спарти, говорять про це дуже пророчисто. Кожний господарський політик Німеччини мусить про це тямити“.

У своїй основній структурі були давні ляйпціґські ярмарки аж до кінця XVIII-ого століття місцем, де передовсім стрічалися гуртівники (ґросісти) для взаїмного обміну товарів. Цей характер товарового ярмарку щезає в половині XIX-ого століття, коли то ляйпціґські ярмарки перетворилися в ярмарки взорів („Мустермессе“). На них виступив уже сам продуцент, щоб безпосередньо збувати свої товари гуртівникам. Так у половині XIX. ст. впровадили у Ляйпціґу звичай виставляти товар не в такій скількости, щоб його зараз збувати, а тільки взори товарів. Цього роду торговельні трансакції, оперті тільки на оглядинах взорів, були, очевидно, передумовлені великим довірям, яким і справді тішився тодішній, передовсім англійський купець.

II.

Величезну орґанізаційну працю, оце повязання ниток між міліонами зацікавлених ляйпціґськими ярмарками людей виконує „ярмарочний уряд“ („Ляйпціґер Месс-Амт“). Саме цього року припадають 20-ті роковини його існування. Як бачимо, його повстання припадає на час світової війни і першим властивим його завданням було знайти відповідні можливости, щоб перетрівати світову заверюху. До того часу, більш зверхня і формальна опіка Торговельної Палати та Міської Управи міста Ляйпціґу довоєнними ярмарками була очевидно заслаба, щоб запевнити існування „Месси“.

З початком 1915-го року зорґанізовано централю інтересентів, виставців і покупців Ляйпціґських Ярмарків, якій поручено опіку „Месси“ передовсім підчас світової війни. Для Ляйпціґу були це часи поважної загрози, бо за кордоном основувано або поширювано цілий ряд подібних підприємств і тимсамим вигляди на розріст для Ляйпціґу маліли. Тимто з початком 1917 року оцю приватну централю інтересентів затвердило Саксонське Міністерство внутрішніх справ як особу публичного права під назвою „Ляйпціґер Мессамт“. Поручені йому завдання виконав цей уряд незвичайно.

Весняний ярмарок 1917 року мав 2510 виставців і 34.000 відвідувачів, осінній у 1918-ім 5.476 виставців і кругло 100.000 відвідувачів, в тому 6.430 чужинців. В останніх роках участь виставців у „Весняних Ярмарках“ представляється так:

1933 р.	. . . . 6.417	виставців
1934 р.	. . . . 7.406	„
1935 р.	. . . . 7.527	„
1936 р.	. . . . 8.106	„

В році 1937 це число зросло до 8.893 (при рівночаснім числі відвідувачів — 250.000, в тому кругло 33.000 чужинців). Це означає 9,7% приросту в порівнанні з 1936 роком і 39% в порівнанні 1933 роком. При цьому треба усвідомити собі, що в 1936 році на подібних торгах в Кельні брало участь 796, а в Бреславі 631 виставців; тимчасом сам приріст з року 1936 на 37 дійшов у Ляйпціґу до 787. Ці числа, очевидно, найкраще ілюструють постійний розвій ярмарків.

Зацікавлення чужини виказують такі дані: 1934 р. — 16.366 ділових відвідувачів; 1935 рік — 21.725; 1936 рік — 24.751; 1937 р. — понад 30.000 за побіжними обчисленнями. Особливо сильно представлені полудневі краї Европи, далі Японія, передовсім у так званих збірних, колективних виставах. У статистиці останніх літ — Польща, як виставець, участи не бере, зате постійно збільшується число польських покупців. Цього року число покупців з Польщі в порівнанні з 1936 роком подвоїлося.

Ось цікаві цифри занятої виставцями площі в поодиноких роках:

1933 р.	. . . . 110.380	рахункових метрів
1934 р.	. . . . 124.668	„ „
1935 р.	. . . . 131.017	„ „
1936 р.	. . . . 141.999	„ „
1937 р.	. . . . 156.160	„ „

Отже приріст в порівнанні з минулим роком є на 10%, в порівнанні з 1933 роком на

ЄВГЕН ГЕЛЬТАЙ. 2)

Мій співкомірник.

(Докінчення.)

Одне слово: ми жили ідилічно. Коли я приходив пізно вночі додому, мій медик уже спав глибоким сном. Коли я виходив із хати десь коло полудня, його вже давно не було в кімнаті. Чи він справді пересиджував в університетській бібліотеці? Так минув тиждень і моє життя нагадувало мені якусь повість про двох романтичних героїв, що були близько біля себе, а не могли зустріти один одного.

Але одної ночі ми познайомились. Познайомились так, як можна тільки в темряві. Медик прийшов тоді пізніше додому як звичайно, а я випадково ще не заснув. Він мусів був щось випити, бо бурмотів під носом і поводився з меблями безцеремонно.

Я сказав до нього суворо:

— Будь ласка, трохи тихіше. Бачите, що тут ще хтось спить.

Я почув у темряві голос:

— Вибачте, я не знав, що ви вже дома. Дозвольте, що я представлюсь: Вальдемар Будвіц, студент медицини.

— Дуже мені приємно. А я називаюсь Фабіян Цоболя

Ми почали розмовляти і скоро стали приятелями.

На третій день (чи точніше ніч) Вальдемар Будвіц запропонував, щоб ми „тикали“ один одному.

— Чому ні? — відповів я врадуваний і ми у померках поцілувались. Тільки стара завіса розділяла наш цілунок. Ми присягли один одному дружбу аж до гробу і це було тим краще, що жодин з нас не бачив іще, як другий виглядає.

Так стояли справи аж до одного вечора, коли я пішов до каварні „Ґранада“. При касі сиділа бльондинка із мрійливими очима і коли я глянув на неї, моє серце почало живіше стукати. Я сів собі за пляшкою пива і почав пускати до неї бісики. Дама всміхалася до мене і це мене заохотило. Але перед касою станув собі якийсь молодець, що почав вести облогу „моєї“ дами і навіть не думав звідти відступитись. За кожним разом, коли він переловив мій погляд або усміх дами в мій бік, з його лиця видко було, що він протестує проти цього. Накінець підійшов просто до мого стола, подивився мені нахабно в очі і двічі станув мені на ноги.

— Чи це має бути зачіпка? — крикнув я підскочивши з місця.

— Так.

На це я вперіщив молодцеві такого поличника, що він аж відступив під касу.

Його обличчя було червоне і він сказав:

— Це вас буде коштувати дорого. Прошу ваш білет.

— Будь ласка

Я передав йому свій білет і взяв білет від нього. На його білеті було написане: „Павло Чувік, приватний урядовець“. На мому „Алядар Кунчеві, промисловець, вул. Валова 9.“

Я мав звичай у таких ситуаціях передавати завсіди білет одного з моїх приятелів.

Молодець сказав енерґійним голосом:

— Завтра вранці можете сподіватись від мене секундантів.

Коли я прийшов до хати, Вальдемар Будвіц лежав уже у ліжку.

— Добре, що ти вже прийшов. Я маю одну справу... одне прохання.

— Дуже мені прикро. Не маю грошей.

— Це не йде про гроші. Я хочу просити тебе бути моїм секундантом.

— Секундантом? То ти маєш поєдинок?

— Цієї ночі я побив одного типа.

— Яке це дивне! Бо я теж.

— Ти теж?

— Так... Якийсь грубіян наступив мені на ногу.

— А я дав йому поза вуха.

— Незвичайне! А я дістав поза вуха від одного, якому я наступив на ногу.

— Деж це було? — спитав я.

— У каварні „Гранада“.

— Неймовірне! А не знаєш, як той панок зветься?

— Якийсь Алядар Кунчеві...

Тепер я вже не міг себе стримати. Я засвітив світло і приготований на найгірше освітив ліжко медика Вальдемара Будвіца. Ми рівночасно оба задеревіли.

— Ти?

— Ти?!

— Отже ти подав мені фальшиве прізвище! — кричав Будвіц до мене.

— Так... але тішусь, що ти теж не подав свого правдивого прізвища.

— Я?

— А так! Приватний урядовець Павло Чувік... прошу, глянь на білет.

— Алеж це моє правдиве прізвище.

— Правдиве?

— Кажуж тобі правду.

— Отже ти не Вальдемар Будвіц — син нашої господині?

— Певно, що ні. Я — Чувік.

— Чомуж ти від першої хвилини представився мені як Будвіц?

— Бо господиня заявила, що тільки під такою умовиною може мені наняти кімнату. Вона сказала мені, що ти ніколи не згодився би мешкати з якимсь чужим чоловіком, але з її сином, то це вже інша справа... Ну, і я мусів згодитись, що буду відгравати ролю її сина.

Я не сказав ні слова. Була ніч. Я встав, одягнувся і пішов просто до господині. Вона спала сном блаженних. Я збудив її, хоч не мав грошей і до 1-го було далеко.

Вона розплющила перелякані очі, а я сказав:

— Пані Будвіц! Серце мені розривається з жалю, але я мушу вас повідомити ще на ніч, що я більше у вас мешкати не буду. Хіба, щоб третім льокатором у нашій кімнаті був ваш син.

Передкл. з. б.

Товариства й установи Самбірщини звідомляють, що дня 6. ц. м. помер в Самборі

Д-р Володимир Кобільник

лікар

Похорон відбудеться у вівторок 9. ц. м. з вул. Паркової ч. 3.

В. Й. П.!

41,5%. Покриття площі виставцями на „Великім Технічнім Ярмарку" і „Ярмарку Будівництва" („Баумессе") осягнуло числа з 1928 року.

З цих цифр і інших статистичних даних впадають в очі три явища: великий зріст технічного ярмарку і будівельної месси, значна участь закордону в торгах і надзвичайне побільшення покритої виставової площі в поодиноких групах. Плянована розбудова галь на 1938 рік вже тепер у великій мірі покрита замовленнями.

III.

Не знати, чи десь можнаб найти кращий образ ріжнородности сучасної технічної творчости та її органічного сплету з іншими царинами знання, як саме на Ляйпціґському Ярмарку. Можливо, що навіть ця величезна скількість експонатів, їх розміри, шум і гук машин (усі машини в повному ході) до деякої міри приглушують і розбивають увагу; всеж уважний глядач зуміє схопити ту загальну рису, що характеризує цьогорічну Мессу. Цією рисою — це життєве питання сучасної господарки Німеччини: **проблема сирівців.** І хоча це питання виринуло не нинішнього дня і вже довгий ряд літ не сходить із шпальт світової преси, находиться воно властиво щойно в початках і щойно найближчі десятиліття викажуть нам наслідки цієї далекосяглої проблеми.

Німеччина внаслідок розподілу природних сирівців у світі мусить чимало родів матерій заступити своїми штучними виробами „ерзацами". Та тому, що багато синтетичних сирівців, не тільки дорівнює, але під багатьома оглядами нераз перевищує природні, то їх трактують нарівні з залізом, кавчуком, вовною, тощо. В літературі на місце „ерзацштоффе" закріпився вираз „авставсштоффе".

Український читач у 90% напевно буде переконаний, що першим краєм „ерзаців" і найбільшим їх консументом є Німеччина. Тимчасом ця справа у світлі фактів представляється так, що цілий ряд синтетичних матерій почали продукувати в інших краях, як це не дивно, в найбагатішій в природні сирівці Північній Америці. Сьогоднішня продукція Німеччини під цим оглядом в деяких ділянках щойно доганяє інші держави. Очевидно, що значіння цієї продукції для Німеччини куди більше, ніж для когонебудь іншого; цеж життєве питання її господарської незалежности. Тим і пояснюється, що ця проблема вже довгий час, сьогодні і ще довго в майбутньому буде найактуальнішою проблемою Німеччини і з нею стрічатиметься постійно кожний, хто хочби тільки побіжно цікавиться господарськими питаннями.

Нові сирівці викликують появу нових машин і навпаки; так в останніх роках можна бачити, як ділають на себе машина й сирівець.

Про погонові матеріяли, синтетичну бензину, нові текстильні сирівці з дерева, т.зв. „Цельволле" як: „Вістра", „Вольстра", „Купрама", „Ацета", про синтетичний кавчук „Буна" — з вугілля і вапна і т. п. читач мабуть чував. Ляйпціґ приніс цього року передовсім дві „сензації": „Гуттасін" і „Хроммолібденову сталь". „Гуттасін" — це найновіший німецький матеріял, подібний продукт ацетилену (ацетилен добувається рівнож з вугілля і вапна) і надається як вимінний матеріял замісць гуттаперхи, гуми і інш. под. матерій. Має він високовартісні прикмети, як незалежність від температури, квасів, оліїв, бензини і т. п., його вживають передовсім при ущільнюванню частин проводів, рур, маншетів і т. д. „Хроммолібденова сталь" заступає нікель. Запасів хрому і молібдену має Німеччина значно більше, ніж ніклю.

Цього року виступає в Ляйпціґу вже як самостійна нова галузь промислу — продукція із штучної живиці („Кунстгарце") з таких хемічних складників: як феноль, крезолен і формальдегид. З цього матеріялу виробляють цілий ряд преріжних предметів, що їх до цього часу звикли ми бачити в металевому виконанні. Тому що предмети зі штучної живиці в порівнанні з металевими дуже легкі, цей матеріял здобув тепер великі можливости при будові літаків.

Подібно як і в попередніх роках, відбувається підчас Весняних Ляйпціґських Ярмарків цілий ряд зїздів, зібрань, відчитів і рефератів в поодиноких господарських бранжах, комісіях, групах, політичних зібрань і т. п. Повязання цих імпрез з ярмарком має свої великі прикмети.

Головна проблема, якою занявся фон Ріббентроп у згаданій уже промові, це друге по сирівцях і з ним безпосередньо звязане життєве питання сучасної політики З-ої Німеччини, як вернути свої кольонії. Спираючись на основній тезі, що так сильно перенаселена Німеччина, має повне право на кольонії, висловив він надію, що заінтересовані в кольоніяльній політиці держави з власного почину вирішать згідно з бажаннями Німеччини це питання і в цей спосіб остаточно прочистять атмосферу співжиття народів Европи. В дальшому перейшов він до обговорення „чотирpolітки", і старався виказати, що новий господарський плян Німеччини зовсім не має на меті відокремити її від господарки інших народів, тільки навпаки, причиняється він до якнайбільшої розбудови і наладнання світових господарських відносин.

Сьогодні вже відомо, який відгомін знайшла промова німецького амбасадора в Льондоні фон Ріббентропа в інших краях

——o——

Найвищий час на іншу політику в державі!

ПРОМОВА СЕН. ОСТАПА ЛУЦЬКОГО НА ПЛЕНУМІ СЕНАТУ в дні 5. березня 1937.

ПРИЧИНИ ЗАТРАТИ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТИ.

Високий Сенате! Ми всі зясовуємо собі з цього справу, яке велике значіння має буджетовий преліміпар, чи пак зрівноваження прелімінованих видатків і приходів у державному буджеті. Автім і в кожнім іншім буджеті. Одначе нема сумніву, що буджет не є метою самою в собі, що є тільки визначенням засобів до переведення якоїсь господарської політики і для політики sensu stricto. Те, що на підставі нашої обсервації є грізне і для доброї господарської політики і для доброї політики sensu stricto — це аняв, що ціле життя в державі вимагає якнайбільшої активности цілого громадянства і що саме тієї активности не запримічуємо бодай у тій мірі, яка висталаб, щоб вікові недомагання життя якнайшвидше усунути.

Чи та громадянська пасивність, чи затрата плянової громадської енергії є причиною, чи наслідком умовин серед яких ми живемо? Думаю, що це наслідки лихої господарської політики і взагалі лихої політики.

На те складається багато моментів, отже в першу чергу нема сумніву, що громадянство обтяжене понад силу даninами і оплатами у користь державного буджету, самоврядування та установ публично-правних.

Можна сперечатись, який є відсоток тих даnin дотично суспільного приходу, одначе нема сумніву, обсервація нормального життя рішуче переконує нас, що те обтяження, серед якого живе суспільність, рішуче за велика. Те, що ті умовини життя задовго тривають, причиняється до того, що суспільний активізм щезає. Замало капіталової крови має вже те громадянство до вжитку, щоб могло реалізувати свою енерґію. Сила капіталу йде тільки в інструмент прилюдного життя, яке управильнює держава, самоврядування і т. д. Суспільна енерґія не має вже чим вижитись.

БЮРОКРАТИЗАЦІЯ ПРИЧИНОЮ НАДМІРНОГО ОБТЯЖЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА.

Другою причиною є безумовно перебюрократизація державного і самоврядного апарату. Саме вона вимагає надмірних засобів. За високий відсоток видатків у всіх буджетах, і самоврядних і державних іде саме на удержання, на нашу думку, надмірної скількости осіб занятих у тих апаратах. Уважаємо, що це нездоро·

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 18

Українські політики

1907—1914. р. р.

ТИМОТЕЙ СТАРУХ.

В періоді 1907—1914. рр. не мали ми багато селян послів, але всеж таки дещо назбиралось. Більше було їх у Галицькому Соймі, менше у віденському парляменті.

В 1908. р. вийшли в виборів ось такі наші соймові посли селяни: Лазар Винничук зі Станиславівщини, Михайло Содомора з Підгаєччини, Павло Думка з Теребовельщини, Іван Сандуляк зі Снятинщини та брати Антін і Тимотей Старух. У 1907. р. ввійшли були до віденського парляменту з загального голосування: Тимотей Старух і соціял-демократ Яцко Остапчук, що вступив до загального соціял-демократичного клюбу у Відні. Цей останній мав за собою середню школу і тому знав німецьку мову та у своїх промовах представлявся як інтеліґентний посол.

Інші посли селяни в Галицькому Соймі якось давали собі раду, познайомлювались із предметовими справами на клюбових засіданнях і на підставі інформацій, засягнених від клюбових товаришів, виладжували свої внески, запити і промови. Вони були льояльні супроти клюбового проводу і по своїм силам, як селяни рільники, виконували посольські обовязки.

А найбільше **голосний** і незвичайний між ними в Галицькому Соймі був Тимко Старух. Він служив передше в австрійській жандармерії, але вчасно перенісся на пенсію і постановив собі піти на політику й послувати, бо годі було йому йти господарити на кількох моргах грунту коло Козови, коли він мав уже за собою службу австрійського жандарма-постенфірера. Зрештою до того заохочував його також приклад, бо його батько був соймовим послом з 1860. р. та і його старший брат Антін також послував. Тому Тимко Старух постарався, що його ближче пізнали селяни з Бережанщини та віддали на нього свої голоси і він став з меншости послом до парляменту, а відтак до краєвого сойму.

Посол Старух представлявся заступником українського селянства, що знає кривди українського народу. Він вступив також до нашої національ-демократичної партії, бо вона була найсильніша, і придержувався формально програми цієї партії.

У своїх соймових промовах старався Старух звернути на себе увагу та вживав дуже високого тону свого голосу (майже кричав) і гострими словами пятнував польську шляхту та урядовців державних і автономічних. Не піддавався теж напімненням краєвого маршала, щоб дещо гамувався, а нераз насолив ще й маршалові Баденьому. До поважніших промов він не брався.

Зате в австрійському парляменті був посол Тимко Старух вже не такий голосний, бо там мав труднощі з німецькою мовою і там менше було предмету до атак. Зрештою зараз з початку нарад Палати Послів у Відні в 1907. р. зажадав від нашого парляментарного клюбу, щоби призначити для нього двох наших послів до помочі при укладанні внесків, інтерпеляцій і промов, і це йому зроблено. Але все таки посол Тимко Старух не спішився до промов у парляменті, а більше працював над виборцями, щоб їх повчити, як він працює, щоб інших послів до роботи підганяти...

Тимко Старух промовляв весною 1912. р., коли наші посли вели обструкцію в Палаті Послів у Відні проти будови водних доріг. Він говорив по українськи про зловживання при роздаванні ліценцій на трафіки, — щоб каналовий проект не прийшов скоро під наради. А вдруге так само обструкційно говорив він 24. жовтня 1913. р. проти фінансових предложень австрійського уряду, в часі, коли всіх послів треба було вжити до заповнення обструкції.

А останнім посольським виступом Старуха була знана його участь у „протесті опозиції" проти соймової виборчої ординації в дні 14. лютого 1914. р.

Тимко Старух був у нас цікавим типом селянського трибуна свого роду, типом посла голосного, хоч без глибшого змісту парляментарної діяльности, бо це було понад його сили.

(Далі буде.)

ме. Знаємо, що і з одних трудношців і з других, з цього надмірного перетяження суспільного приходу даннями на користь держави і з того надмірного збюрократизування державного і самоврядного апарату — не легко вийти. Одначе мусимо собі освідомити, що саме те мусить бути метою, мусить бути провідною зорею у веденні державної політики. А покищо бачимо, що тієї лінії не зберігають, що навіть у цих перших місяцях кращої коньюнктури відразу множаться внески на нові податки й на нові тягарі, які накладається на громадянство. І не бачимо нічого, що стрималоб бодай дальше надмірне нагромаджування осіб в апаратах державних і самоврядних. Навпаки, маю враження, що іноді видумується нові ділянки праці, щоб дати тільки нову бюрократичну працю людям, які може краще придались би, щобворухнути з місця енергію громадянства.

Одною з дальших причин затрати суспільної енергії є теж надмір обовязків, які бере на себе держава. За скобками дискусії стоїть тут справа т. зв. інґеренції держави.

ІНҐЕРЕНЦІЯ ДЕРЖАВИ В ГОСПОДАРСЬКЕ ЖИТТЯ.

Всі зясовуємо собі справу з того, що інґеренція держави в господарське життя в таких часах, які переживає тепер світ, конечна, що навіть мусить бути більша, як звичайно, але цей напрям ведення державного життя і господарського такий, що та інґеренція з року на рік збільшується і що вона вже вийшла поза рямки навіть далеко посуненої інґеренції і радше перемінюється у державний капіталізм і т. зв. етатизм — цей прояв нашого життя є знову одною з великих причин, які ведуть до щораз більшої пасивности громадянства, до затрати суспільної енергії. В господарськім світі, який характеризує збільшений етатизм, який характеризують картелі і монополь, повстають самі зі себе умовини, серед яких не може виявлятись суспільна енергія. Не в тому річ, що фабрики, чи інші державні підприємства живуть у теплярняних умовинах, із якими важко конкурувати. Річ у тому, що справді коли якісь суспільні організації, якісь суспільні гуртки хотіли реалізувати будову господарського життя на капіталістичній засаді, не на засаді одиничної підприємчивости веденої під кутом збільшення якнайвищих персональних користей, але саме, коли вони хотілиб організувати господарське життя у напрямі усуспільнення, бо це є правдивою познакою нинішних часів, то й такого пляну у теперішніх умовинах не можна зреалізувати. У тому випадку цілий риск лишається по стороні тієї суспільної групи, яка саме так хотілаб те господарське життя розбудувати. Одначе всі калькуляційні елементи є поза тою групою, поза осередком, який хотів би конструктивно себе виявити, бо напр. ніхто не може знати чи можна буде дістати імпортові контингенти конечних сирівців, або чи можна буде експортувати. Те все залежить від апарату державної адміністрації, а серед таких умовин рішуче нічого не можна буде в господарськім життї перевести.

Можливости дуже великі, одначе ніхто не може відважитись на якенебудь підприємство, бо в тих умовинах кожний мусить бути такий залежний від диспозиційних осередків, які має у своїх руках держава, що громадянство щораз більше утривалюється у своїй пасивності.

САМОУПРАВА.— ЗДОРОВЛЯ СЕЛА. — СУДИ ПРИСЯЖНИХ.

Якийнебудь візьмемо відтинок життя, чи господарський чи політичний, скрізь бачимо, що не використовується нічого, що моглоб пробудити суспільну енергію. Напр. територіяльна самоуправа моглаб з природи річи бути школою суспільного вишколу, моглаб чимало помогти вихованню суспільної енергії та її уруховленню. Фактом є, що самоуправа в наших умовах тієї ролі не грає. Все йде в тім напрямку, щоб дальше утревалити пасивність громадянства.

Я був недавно на півофіціяльному зїзді, який радив у такій важній справі, як здоровля села. І там та сама ментальність проявлялася в той спосіб: отже добре, здоровля села — велика річ, — але як зреалізувати її? Очевидно: негайна генералізація та — нові податки. А виконує це самоуправа, яка є — як відомо — інструментом державної адміністрації. Отже ще одна фальшива дорога до тої самої кепської цілі. Тут, з огляду на присутність п. міністра суспільної опіки, я просив би таке: Добачуємо, що за організацію здоровля на селі хоче взятися само громадянство. Ростуть у нас „кооперативи здоровля", що знову є проявом, що суспільна енергія хоче мати якесь місце, де моглаб проявитися. Хай пан міністр пошанує цю волю громадянства і хай вона бодай у таких ділянках проявляється, бо це має більше значіння, ніж колиб хтонебудь щось зробив для громадянства — без того громадянства. Дійшло вже у цих обставинах до того, що само польське громадянство, здобувши собі державу, забажало скинути зі себе на державу і її апарат надто багато тягарів і обовязків, а надто мало справ взяло на себе. Сьогодні мститься це на всіх і на всьому.

Або й така справа, як задумане відібрання громадянству судів присяжних. Може здавалось би, що це правнича справа. Однак вона має своє велике значіння, що навіть у тій ділянці, де громадянство активно звязане з виміром справедливости, громадянство в нинішній атмосфері знову мусить з своїх прав резиґнувати; до речі: інституція присяжних судів рішуче в Европі закріпилася та доказала свою життєздатність. Громадянство стає щораз більше лише предметом. Воно має фатальні наслідки не тільки господарські, але й суспільні та моральні. Пасивіри громадянства доводять до того, у людині закріплюються елементи рабства. Ніодин тиран не витворив стільки невільників, скільки витворило їх невільниче громадянство. Такий шлях господарського, суспільного й державного виховання — страшенне небезпечний і нам, українцям, чужий.

(В дальшому промовець ширше обговорив найважніші справи української культури й економіки, чи радше наші вимоги в ділянці рідного шкільництва та господарських потреб. Зокрема присвятив чимало уваги земельній справі, вказуючи на шалене розпалення умів обох громадянств з приводу заповідженої кольонізації. Гостро протестував проти невірної і тенденційної статистики, якою орудують польські гуррапатріоти, що пропагують гасло „ані пяди землі в українські руки". Зміст тої частини промови сен. О. Луцького ми подали у попереднього числі).

СПРАВА ОБОРОННОСТИ ДЕРЖАВИ.

Ще на одно хочу звернути увагу панів. У ментальності польського громадянства, у польській пресі і прилюдній опінії раз-у-раз приходить думка, дуже гостро підкреслювана, що інтерес оборони держави вимагає, щоб на терені наших воєвідств формувати польський елемент, і що тільки польський елемент є гарантом безпеки держави. Цю тезу якнайрішучіше поборюємо. Булоб погано, булоб трагічно, колиб справу державної безпеки треба скидати на плечі лише польського громадянства на тих наших територіях, які займають чейже величезні простори і де нас, українців, не можна ані видушити, ані вивішати. Живемо у надто складних часах, щоби гарантом і надією безпеки держави на тих територіях могла стати лише польська людність. Так не є. У 1920. р., коли цілий польський державний апарат і військо відходили назад, у трагічному моменті, **коли зближались до** нашої територі. большевики, а все, що польське, було спаковане, тоді ми, українці, прийшли до пп. Галецького й Лямчана у Львові та сказали їм: В такому разі ми будемо тут боронити наш край перед інвазією комунізму. І нераз уже ми повторювали, що інтерес і політична наша національна рація, однаково як польська державна рація, вимагає того, щоб ми протиставились кожному підриванню нашої територіі у користь спільного нашого реального ворога, яким є большевизм. І тому не так ті інші протиукраїнські резолюції дивують нас, як саме та резолюція, що ось польський елемент висуває себе як виключного гаранта безпеки. Так зле ще не є. Але зла політика може до того довести. Не бажаючи, щоб дійшло до того, голосно кличемо:

Панове найвищий час на іншу політику в державі!

Нова конфіската українських книжок.

У пятницю 5. березня ц. р. поліційні агенти перевели ревізію у книгарнях: „Учительська Спілка" і „Покутська Книгарня" в Коломиї і забрали ввесь наклад книжки: „Київ наш", видання „Лемківського Аматорського Театру", „Тарас Бульба" — Гоголя, „Петро Конашевич Сагайдачний" А. Чайковського та деякі ноти.

—o—

За відірвання України від СССР.

УКРАЇНСЬКІ СЕПАРАТИСТИ В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ І ЧОРНОМОРСЬКІЙ ФЛЬОТІ.

РИГА, АТЕ. З Москви повідомляють, що начальна команда червоної армії задумує зміцнити у найближчому часі військові залоги на Далекому Сході. Згідно з пляном начального вожда червоної армії Ворошилова збільшать військові сили у совітській прикордонній смузі на Далекому Сході на 10.000 людей. Тому створять специфічний тип прикордонного вояка, осілого на землі, що її виділить йому держава. Ці вояки мешкатимуть разом зі своїми родинами по кількадесять в одній оселі та одночасно боронитимуть кордонів. Такі формації складатимуться лише з добровольців і будуть під проводом марш. Бліхера.

В останньому часі совітська влада затривожена зростом сепаратистичного руху на Україні. В останніх днях харківське і київське ГПУ попало на слід кількох комірок, що їх завданням була праця над відірванням України від СССР. Українські сепаратисти є теж у відділах червоної армії в чорноморській фльоті. У звязку з тим арештовано кількадесять осіб.

Московська влада не хоче надавати цій сепаратистичній акції великого розголосу і називає її викриттям нового троцькістівського центру.

Перед новим масовим виселюванням українців.

БУКАРЕШТ. (ОФІНОР). Совіт народніх комісарів домагається, щоб кількість дерева з північних лісів Союзу збільшити в цьому році до 267 міліонів кубічних метрів. Тому мають підвищити число робітників, занятих на півночі до 327.000 осіб. Ця постанова передбачає обовязкові договори між комісаріятом для лісових робіт та колхозами у справі постачання людської сили. В яких умовинах мають працювати нещасливі робітники, видно хоч би з того, що тепер щойно думають про те, щоб будувати для них бараки на зиму. З огляду на те, що на роботи у північних лісах ніхто добровільно не зголошується, призначення колхозників на ці роботи відкриває безмежне поле для самоволі голов колхозів і всякої місцевої адміністрації. Збільшення примусових робіт на півночі вияснює ще й ту обставину, що при останім переписі населення рубрику „безробітних" скасовано. Зрозуміло, що де примусові роботи зростають, там для безробіття нема місця.

Пересунення центру обвинувачень в останнім московськім процесі проти України та пильна чистка совітських урядів і організацій на Україні вказують зовсім проречисто на те, що велику масу робітників для примусових робіт на півночі заберуть, як і досі з України та з земель інших поневолених націй.

Бомби на французько-еспанськім кордоні.

ПАРИЖ, ПАТ. На прикордонній стації Сербер дійшло до вибуху пекольної машини підчас контролі вагонів. Один вагон згорів зовсім. Тому у Перпіњан арештовано підозрілого мужчину. Після вибуху на залізничому двірці знайшли пекольну машину з годинниковим механізмом у городі еспанського консуляту у Перпіњан, що ще не вибухла. Влада веде слідство.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Ґенії і золото.

Грошеві клопоти великих людей.

Стара правда як світ, що з поезії важко жити. Кожний лицар пера мусить погодитись із тим, що його життя не буде вистелене рожами, а „кума журба" нераз застукає до дверей його зимної робітні.

На книгарському ринку появилась книжка д-ра Лечара п. з. „Письменники та гроші" де автор подає чимало цікавих анеґдот з життя великих і вірних письменників, що мусіли нераз борикатись із неприятливими життевими обставинами.

Та мистці ніколи не брали занадто трагічно тих „фінансових кріз" і часто поборювали труднощі зі справжньою поетичною фантазією. Так напр. відомий італійський письменник Барбієрі, справжня циганська вдача, був незвичайно розтратний. Хоча його драми грали з великим успіхом не тільки в Італії, але й закордоном — сам драматург був усе без зломаного гроша тому, що одержані гроші пропивав у товаристві мистецької братії.

Одного дня сидів без пів ліра в кишені в сумному настрої в каварні. Нараз побачив при сусіднім столику знаного директора театру й підійшов до нього:

— Пане директоре, нині скінчив я нову песу п. з. „Помста Сліпого". Я готов вам її продати, але зараз.

— Передусім мусів би я те прочитати — відповів директор — а подруге я не маю при собі грошей.

— Алеж чоловіче, опамятайся — кричав поет — даю вам ту песу майже задармо! Кожний акт за сто лірів.

— Ні, наразі ні..

Поет намовляв, торгувався. Вкінці пригадав собі, що директор театру є налоговим білярдистом.

— Заграймо три партії — сказав Барбієрі — за кожну програну ви платите сто лірів — а я один акт моєї драми.

Директор згодився і почали грати. Та директор виграв усі три партії і забрав триактову песу. На потіху дав зажуреному драматурґові десять лірів.

Більше практичним був Россіні, що вмів добре продати свої опери, й був не тільки знаменитим композитором, але й знаменитим купцем.

Але й він попав був раз у грошеві клопоти та мусів якось промишляти, відкіля роздобути грошей.

Саме грали в Неаполі його оперу „Ришард і Зораїда". Россіні дістав поважну суму, але тільки за премієру, бо за дальші вистави тоді авторам не платили. В тому часі познайомився ближче композитор із одною танцюристкою, якої химери були дуже коштовні. На щастя Россіні дістав замовлення з Венеції на нову оперу. В короткому часі вислав композитор оперу з просьбою, щоби негайно прислати гонорар. Гроші справді незабаром одержав. Директор дивувався, що в тексті опери були в багатьох місцях якісь поправки.

Напередодні премієри приїхав до Венеції і композитор, щоби бути ще на пробі опери, яку назвав „Едвард і Християна". Премієра мала незвичайний успіх. Та нараз якийсь ентузіяст із Неаполю став співати арію з тієї „премієри", яку знав із вистав у Неаполі.

Вийшло на яв, що Россіні переслав до Венеції свою оперу „Ришард і Зораїда", змінюючи тільки в наголовку імена. Коли вість про те розійшлась серед публики, глядачі зробили дотепному композиторові овацію. Вкінці і директор дався переблагати й авантура, що її зробив він композиторові, закінчилася багатою вечерою, обливаною вином.

Незрівняним мистцем у ріжних таких штуках був знаменитий письменник Марк Твейн. До всяких ударів, яких не щадило йому життя, ставився все з гумором.

Одного дня блукався він без гроша по вулицях Шікаґа. Голод грав жалібного марша в поетовім череві. Втім поет завважив гарного ловецького пса. Здається, що пес почув симпатію до великого письменника, бо подивився на нього прихильно й пішов за Твейном. Нараз приступив якийсь старшина і спитав:

— Ну, молодий приятелю, чи не хотів би ти того пса продати?

— Прошу дуже, — відповів Твейн — але пес коштує три доляри.

Добили оба торгу і Твейн з усміхом задоволення сховав три доляри до кишені.

Кілька хвилин пізніше надбіг якийсь заклопотаний мужчина:

— Чи не бачили ви часом ловецького пса?

Твейн подумав хвилину й уже мав ґеніяльний помисл:

— Знайду вам пса, але це коштуватиме шість долярів.

— Алеж з охотою!

Твейн побіг за старшиною й закликав трагічним голосом:

— Пане! Благаю вас, віддайте пса! Я переконався, що одної хвилини не можу жити без нього. Призвичаєння...

Старшина, зворушений таким привязанням, приняв назад три доляри і віддав пса Твейнові, який по хвилині дістав на руку шість долярів.

— — — — — —

Неменшу штуку втяв славний колись автор комедій Мартенвіль. Одного дня, коли був без гроша, пішов до директора театру Ґате з проханням позички. Та директор знав „слабу сторону" письменника, що возьме гроші, а песи не принесе. Тому сказав, що виплатить 500 франків, але під умовою, що Мартенвіль у трьох тижнях дасть бодай два акти нової песи. Поет заявив, що він уже віддавна працює над песою і що вже завтра може принести манускрипт.

Мартенвіль прийшов на другий день до театральної канцелярії, де ждали на нього директор і режисер.

— Будь ласка, сідайте й послухайте моєї песи.

Відійшов до вікна й звідтіль почав рецитувати з свойого зшитка. Песа так подобалась директорові і режисерові, що кілька разів переривали читання оплесками. Коли поет скінчив, директор погратулював йому і як-стій виплатив 500 франків. Мартенвіль миттю сховав 500 франків і вибіг.

Нараз директор малощо не перемінився у камяний стовп, коли побачив у „манускрипті" ...білі, чисті картки. Мартенвіль імпровізував цілі два акти, але робив це так складно, що слухачам не прийшло навіть на думку, що це дотепна штука.

Розуміється — письменник песу потім написав, але директор нераз ще мусів давати грошеві зачети, заки дістав правдивий манускрипт у руки.

Із срібного екрану.

ГОЛІВУДСЬКІ СПЛІТКИ.

Анрі Ґріс, постійний кореспондент варшавського „Кіна", оповідає цікаві подробиці з життя фільмових акторів, про їх пильність, щастя та заробітки. Ці закулісові історії цікаві тим, що ми захоплюючись на екрані Ґретою чи Купером знаємо дуже мало або нічого про їх приватне життя. Вони-ж такі працівники як всі інші. Працюють на хліб, виконують дуже важкі умови підписаних контрактів та з тугою вижидають хвилини відпочинку і розваги для себе.

Праця в ательє буває нераз одномамітна до зануди. Окремі сцени треба часто повторювати десятки разів, так, що це більше праця фізична ніж умова. Актори мусять годинами чекати на чергу. Така зірка сидить собі за кулісами та читає книжку або робить робітку. А коли покличуть її на лян, тоді... дістає трему і мусить повторювати сцену безліч разів. Каролина Льомбард із правила не вивчає тексту. Вона каже, що їй до лиця з тим та що це у великій мірі злекшує її працю.

Більшість акторів це такі, що стають просто глиною в руках ганчаря: не студіюють ролі, не вчаться її, не вживаються в акцію, не стараючись навіть зрозуміти героїв, яких відтворюють і часто не знають змісту цілої фільми. Це не торкається до акторів, які приходять перед фільмовий обектив зі сцени.

Коли такий Джо Мек Крі знає стільки про свою ролю, що його тітка, то Шарль Боає напамять вміє свою ролю уже на місяць перед початком знимок. Так теж ставляться до своєї праці актори-чужинці. Ґрета Ґарбо, Люїза Райнер та Марлена Дітріх збирають матеріяли про епоху, звичаї, студіюють побут, читають цілі твори, заки стануть до гри.

Франк Морґен не тільки приходить неприготований до ролі, але постійно запивається, так, що нераз мусять нищити кілька десяток метрів дорогоцінної стяжки — надурно.

Те саме робить Джон Берімур, Джек Овк, та навіть... Фредрік Мерч.

Головною хибою Голівуду — це безоглядна несправедливість. Буває інколи такий кандидат десятої Музи приїжджає туди із виробленою сценічною славою, фотоґенічним обличчям з голосом та добивається тієї мрійної карієри довгими роками. Один видержить невдачі, перейде крізь всілякі перепони і вдержиться, але більшість заломлюється на самих початках.

Зате такий Роберт Тейльор чи Ерроль Флін хіба в чортовому черепку уродились. Їх карієра блиснула зразу, як метеор. Те, що вони мають талант, ще не все. У Голівуді можна найти сотні статистів із кращими талантами, але їх славу продукують фільмові концерни, в рекляму їх імен вкладають десятки тисяч долярів. Але гадаєте, що вони почуваються щасливі?

Напевно ні. Вони розуміють, що кожної хвилини їх слава може скотитись так скоро, що і не оглянешся, коли вони стануть сірими, забутими людьми. Їх переслідує нераз неспокій і страх з думкою про те, що ця популярність може нагло скінчитися, а тоді... Хто повірить у вічну журбу Уіліема Повела та про безсонні ночі Фредріка Мерча?

Правда, що за розмірно короткий час успіху в кіні можна зібрати майно на ціле життя. Але чи ви уявляєте собі, скільки голівудський артист платить податків, скільки він платить свому аґентові? Ці аґенти заробляють більше, ніж актори, бо ніхто не знає їх доходів.

Добродій Орсатті, що є аґентом кількох голівудських зірок, заробляє більше, як Ґрета Ґарбо. Він сидить собі вигідно у свому бюрі та всілякі справи полагоджує виключно телефоном. А ці справи, це контракти з окремими кіновиробництвами, добір роль, устійнювання висоти гонорару і припоручення, які видає свому акторові. Артистові і пальцем кивнути не можна без відома його аґента...

—o—

ПЯНА БЕЗРОГА НА ВУЛИЦЯХ БУДАПЕШТУ.

Подружжя Лінтів, що мешкало в Будапешті в дільниці Енґельсфельд, забажало відсвяткувати в гідний спосіб 25-річницю свого весілля. На подвірі мала відбутися екзекуція над безрогою, призначеною на святочний бенкет. Безрогу впоїли, щоби мабуть вона не призадумувалась над своєю траґедією. Щойно тоді найстарший син Лінтів підрізав багнетом горло безроги, яка несподівано вирвалась і серед диких криків вибігла на вулицю.

Гамірні в вечірніх годинах вулиці Будапешту наповнилися криками прохожих і квіками підрізаної безроги. Безрога, бродячи у власній крови, і заточуючись, бігла тротуарами міста і викликувала панічний переполох серед прохожих. До того ще хтось гукнув:

— Це скажений дик вирвався з зоольоґічного городу!

Тоді загреміли два вистріли, але нецільні. Товпа дальше гналась за пяною безрогою.

Вкінці на одній площі змучене звіря впало. Надбігли Лінти і взяли до дому нечемну безрогу, що нарушила порядок „срібного весілля".

Та на тому не скінчилося. Пан Лінт мусів ще заплатити адміністраційну кару за викликання публичного неспокою.

—o—

ЗАБОРОНИЛИ КУРЕННЯ ТЮТЮНУ В АРМІЇ.

Щоб чужинці не леґковажили собі китайської армії, диктатор Північного Китаю, ґен Сун-Че-Юан видав заборону курити тютюн своїй армії. В оповістці сказано, що колиб приловили на вулицях міста старшину армії з папіроскою, такого старшину поставлять перед воєнний суд.

АЛЬКОГОЛЬ Є БАТЬКОМ ЗЛОЧИНУ.

Професійні союзи в СССР позволяють кривдити робітників.

Орган професійних союзів повідомляє, що в московській експериментальній фабриці народного комісаріяту лісового промислу працюють робітники по дві зміни з черги. Кожне нарушення закону укривають у системі акордів. Години надробової праці також укривають. У зіставленнях виказують суми зі заплачених грошей без вказу годин і виконуваної праці. Професійні організації стали поправді державними установами і погоджуються із таким станом. Крім цього часопис підкреслює, що праця у фабриці відбувається нерівномірно і плян продукції виконують раз у 20 відс., другий раз у 200 відс.

БУРЖУЙСЬКА СПЕКУЛЯЦІЯ ПРОЛЕТАРСЬКИМИ КВІТАМИ.

„Рабочая Москва“ жаліється, що в Москві уже кілька літ триває спекуляція квітами. Заки квіти дійдуть до крамниць, дорожіють 30—50 прц. Часопис накликує устійнити ціни квітів.

КРАДУТЬ ЯК КРУКИ.

„Ізвестія“ повідомляють, що в минулому році закрили в Донбасі 450 харчівень. Страти донецької харчевої організації дають суму 13 міл. рублів. З того розкрадено і пропутано 2 міл. рублів.

Подяка.

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові за скоре і без жадних труднощів виплачення повної обезпеченої суми по моєму бл. п. мужеві Антоні Юрдизі.

Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це єдине українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові найширшим колам української суспільности.

Самбір, дня 7. січня 1937.

Катерина Юрдига.

Сенат про Березу.

В дискусії над буджетом мін. внутрішніх справ, по рефераті сен. Голуховського забрав слово **сен. Горбачевський.** Апелював він до міністра внутр. справ, щоби так урегулювати польсько-українські справи, які дозволили б українцям відчути позитивний зміст слова „нормалізація“. Вісти, що находять з Берези, може не є правдиві на 100 прц., однак добре було б, щоби над адміністрацією поширили контролю і зліквідували всякі неправильности. Над Березою спинилась теж сен. Фляйшерова.

—o—

По широкому світі.

— В м. Кордові в Мексику відбулась минулої неділі велика маніфестація 2.000 католиків з домаганням, щоб влада відкрила замкнені церкви. В м. Орізаба влада передала дві церкви комісії з 10-ох католицьких нотаблів.

— У Ню Йорку автомати розпродали до кількох годин першу серію газових масок по 5 долярів.

— У китайській провінції Сечуан панує від 2-ох місяців великий голод. 9 міліонів населення виемігрувало до сусідніх провінцій. Голодова смерть загрожує 4-ох міліонам людей, якщо не прийде допомога.

— В найближчих днях приверну́ть нормальний рух поїзду „Полудневий Експрес“, що лучить Париж з Лісабоною. Залізничий шлях переходить еспанською територією, що є в руках повстанців.

— У Бельгії 40 відсотків мужчин новобранців нездатних до військової служби. Цю причину пояснюють лихим віджиленням підчас світової війни.

— Відділи ГПУ арештували знову фінляндських рибаків у фінськім заливі, 100 м. від кордону. Большевицька сторожа здоганяла їх на спеціяльних моторових човнах.

— З нагоди 87-их роковин уродин б. през. Масарика през. Бенеш оголосив амнестію для політичних вязнів.

— Центральний комітет рішив усунути Бухаріна і Рикова з членів компартії.

—o—

Нові заворушення в Палестині.

В Єрусалимі влада знесла виїмковий стан і в місті панує спокій. Зате поза Єрусалимом дійшло до нових заворушень. І так у селі Абувіс дійшло до бійки жидів і арабів. Один араб убитий. В Яфі більшість крамниць позамикана, бо побоюються заворушень. У Гайфі поліція розвязала демонстраційне віче арабів, які домагалися праці у пристані.

Рексисти домагаються виборів у Бельгії.

БРЮССЕЛЬ, 8. 3. На зборах рексистів у Брюссель заявив Дегрель, що рексівський пос. Олівіє зложить свій мандат. Те саме зроблять рексівські посли в інших містах. Орган рексистів повідомляє у надзвичайнім виданні, що пос. Олівіє вже склав свій мандат. Таким чином Дегрель хоче довести до нових виборів у таких округах, де якраз сам буде кандидувати. У Брюссель зрікся би свого мандату на користь одного свого прихильника. Це був би своєрідний плебісцит. Щоб цьому перешкодити, посадник міста Брюссель склав проект, на основі якого доповняючі вибори були б неможливі на випадок навмисної резигнації. Якщо парлямент не прийняв би цього проєкту, всі три партії рішили виставити проти рексистів спільного кандидата.

ЗА ОКЕАНОМ.

ПЕРШЕ ПУБЛИЧНЕ ПРИЗНАННЯ УКРАЇНЦІВ У ВІННІПЕГУ В КАНАДІ.

Українці у Вінніпегу, Манітоба (Канада), діждалися 7. січня ц. р. першого великого публичного признання як громадяни міста. З нагоди українського Різдва був святочно ілюмінований міський ратуш (сіті-гол) і також дві величезні ялинки перед ратушем. На ратуші виднів напис з електричних лямпок зі святочним гривітом для українців.

Ілюмінацію ратуша та ялинок зроблено на приказ посадника (мейора) Ворінера. В подібний спосіб був ілюмінований ратуш також на англійське Різдво.

Ілюмінація ратуша і ялинок у Вінніпегу була мабуть першим того роду признанням українців, як громадян Канади. Вінніпегські часописи, пишучи про Різдво 7. січня писали про нього виключно як про „українське“ Різдво.

Настрій публики був поважний, хоч пісні здебільша були веселі. Свято закінчилося відспіванням національного гимну. Перевели теж збірку на політичних вязнів.

СВЯТО „ПРОСВІТИ“ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

В неділю, 17. січня ц. р. відбулось у Філядельфії перше „свято Просвіти“ заходами громадян. У програмі був концерт з промовами і деклямаціями, у другій частині вистава драматичної картини „Ой та Просвіта“. На свято прибув делегат старокраєвої „Просвіти“ п. М. Дудра і виголосив довшу промову про діяльність та завдання „Просвіти“ та про обовязки українського громадянства супроти цієї старої вельми заслуженої установи на З. У. Переведено збірку на салі на цілі „Просвіти“.

Промовляв також про завдання „Просвіти“ в англійській мові д-р Володимир Галан.

П. Дудра залишився у Філядельфії до понеділка і був на авдієнції у Преосвященного Константина Богачевського. Єпископ дуже цікавився теперішньою діяльністю на Лемківщині та поставився дуже прихильно до цієї акції.

СВЯТО ЗЛУКИ ЗЕМЕЛЬ І СВЯТО КРУТ У НЮ ЙОРКУ.

В неділю, 30. січня пополудні відбулася у нюйорськім Українськім Народнім Домі академія для вшанування свята 22. січня 1919. р. і бою під Крутами. На святі явилося доволі багато публики, не зважаючи на зливу, що якраз почалася перед святом. Іменем Центрального Комітету нюйорських національних товариств виступав як господар свята І. Ковальчик і заповідав опісля поодинокі точки. На програму склалися: Виступ Михайла Гайворонського з його смичковою оркестрою, що відограла ефектовно низку народних пісень, здебільша композиції самого Гайворонського; Промова Омеляна Грибівського із оглядом подій, що попередили та довели до акту злуки українських земель; сольоспів п-и Лідії Бодруг, оперової співачки із Канади. Вона має гарний сопрановий голос і добру школу. Їй акомпанював канадієць-англієць Джан Бідл та опісля сам заспівав дві пісні по українськи. Вимова була зовсім добра, голос — прегарний тенор: Низку стрілецьких пісень відспівали: п-і Осадчукова (сопран) п-а Степанія Гук (альт). Другу промову про героїв з-під Крут виголосив Дмитро Галичин, пригадуючи саму подію і порівнюючи її з історичними моментами в нашій та грецькій історії.

ПРОДОВЖИЛИ ЗБІРКУ НА ЮВИЛЕЙНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАР ДЛЯ ПРОФ. О. КОШИЦЯ.

Ювилейний комітет для вшанування 40-их роковин музичної діяльности заслуженого проф. О. Кошиця рішив після уладження концерту-академії в його честь продовжити збірку на національний ювилейний дар до кінця березня цього року. Цей дар мусить бути гідний української іміграції в Америці і тому комітет видав поклик до нашого загалу у Злучених Державах і в Канаді, щоб ділом і словом причинились усі до гарного завершення цього почину. Ювилейний комітет дякує усім дотеперішним жертводавцям, одночасно закликає всі українські установи, товариства, братства, сестрицтва, хори, клюби, спілки, бізнесменів і всіх свідомих українських патріотів, щоб поспішили зі значнішими дарами, і то якнайшвидше, щоб доповнити і довершити почате діло.

СВЯЩЕННИК, МУЗИЧНИЙ ОРГАНІЗАТОР, ПРИХАВ ДО АМЕРИКИ.

Недавно приїхав з Галичини до Злучених Держав молодий український католицький священик, о. Антін Борса, який обняв тепер парохію в Урані, Норт Дакота. о. Борса відомий як музик, дириґент і музичний організатор. Вистане згадати, що о. Борса без ніякої вчительської помочі навчився сам грати на всіх музичних інструментах. Уже в духовній семинарії у Львові він зорганізував і вів оркестру. Опісля як священик зорганізував хор та оркестру в Коропці, пов. Бучач. Ця оркестра виступала з концертами по містах і селах повіту. Свої концерти оркестра починала „коропецьким маршем“ композиції самого о. Борси, який теж відомий як композитор, головно ріжних маршів. Також у парохії в Будзанові пов. Теребовля зорганізував і вів о. Борса хор, що виступав по селах та містах. о. Борса родом з Чорткова.

НОВИНКИ.

— Вечерниці для старшого і молодшого громадянства дня 11. III. в салях „Бесіди" улаштовує Кружок Рідної Школи ім. Г. Барвінок. Початок в 21. год. Стрій візитовий.

— На запити наших відборців подаємо, що ціна виняткова Української Загальної Енциклопедії обовязує тільки при умові закупна дешевих книжок щонайменше на зол. 100.— (тоді належитість за дешеві книжки і Енциклопедію винесе зол. 160.—) та виключно за готівку. Катальоги дешевих книжок висилає Книгарня Шевченка, Львів, Ринок 10.

— Зільничі заочні курси. Зільнича Кооператива „Зелоцентр" приступає до видавання друком заочних зільничих курсів. Вони мають на меті познайомити заінтересованих зі справами, що є звязані з тією економічною ділянкою, та бути доступними для всякого за дешеві гроші. Цілий курс буде обіймати яких кільканацять аркушів та коштувати для нечленів лише 2.50 зол. з пересилкою. Щоб устійнити скількість примірників, слід присилати цілу належитість із заподанням докладної адреси до „Зелоцентру", Львів, вул. Руська ч. 3. I. п.

— З радія. Віденська радіостація (507) передає у четвер 11. березня фортепіяновий ресітал Любки Колесси. Програма: 1) Шопен: а) Польонез фіс-моль, б) Шість мазурків, 2) Ліст: Рапсодія ч. 12. Початок концерту в год. 22.20.

— Відкриття нового будинку електричних заведень у Львові відбулося минулої неділі. Є це великий репрезентаційний будинок, побудований при вул. Пелчинській коштом 1,100.000 зол. Займає 2.200 квадратових метрів поверхні. Внутрі він уладжений згідно з останніми вимогами архитектонічної штуки. З великого голю ведуть алябастрові сходи на поверхи. Функціонують також аж чотири вінди та електрично-алярмові уладження, що хоронять каси і магазини.

— Зїзд представників польських електрівень розпочався 7. ц. м. у Львові з приводу відкриття нового будинку міських електричних заведень. Зїзд присвячений чисто фаховим справам і потреває до 9. ц. м.

— Потаємний ритуальний заріз. Дійшло до відома міського ветеринар. уряду у Львові, що в одній з підміських різень відбувається потайки ритуальний заріз. Щоби прилапати виновників на гарячому вчинку, поліція окружила в ночі різню. Коло 2. год. в ночі привезено різника, завитого в простирало, щоб ніхто його не пізнав. Коли в галі розніся рик різаної худоби, поліція впала до середини. Ялівку сконфіскували, а власника різні Габеркорна і різника притягнули до карної відповідальности.

— Безрога під периною. Функціонарі міського ветерин. уряду у Львові, що шукали за мясом із потайного ритуального зарізу, впали до одної різнички при вул. Личаківській. Знайшли там убиту безрогу, що лежала... під периною. З нею спало двоє дітей різнички.

— Як „Глос Правди" жив неправдою. Поліція зліквідувала у Львові револьверову газетку „Глос Правди", видавану шантажистами, що були язвою львівських купців і промисловців. Вони „редагували" свій орган так, що виписували проти вбачених жертв ріжні бруди і подавали це завдалегідь до відома інтересованих, які знову, не будучи себе певними, викуплювали ці статті. Шантажисти вдоволялися також ріжними товарами а навіть їдою та напитками. „Редактором" револьверової газетки був Теофіль Давидович, що скоро доробився на шантажах маєтку і купив собі авто. До його помічників належав Йосиф Кандель, що управляв шантаж також на власну руку. Поліції, що закрила видавництво „Глос Правди", вдалось арештувати тільки Канделя, бо Давидович завчасу втік зі Львова.

— Стан рільництва у Сх. Галичині. Господарська ситуація на терені львівської рільничої палати в місяці лютому ц. р. представлялася так: Атмосферичні умовини склалися для озимини некорисно. Після сильних січневих морозів у лютому нагле отеплення, невеличка снігова верства на засівах стопилась і засіви знайшлись під безпосереднім впливом сонця і вітру. Слід додати, що засіви наслідком лихих атмосферичних умовин в осени не закорінилися добре. Покищо годі сказати, в якому стані вийде збіже після зими, правдоподібно ушкоджене. Так само овочеві дерева потерпіли від січневих морозів. На збіжевому ринку ціни виказали звишкову тенденцію, яка задержалась щойно в останніх днях лютого. На звіринному ринку ситуація не вияснена, легка звишка цін коров і хлівника, які підуть ще вище, тому що самі селяни купують їх до годівлі.

— За грабункове вбивство. Перед трибуналом присяжних суддів у Львові відбувся кількаденний процес проти пятьох сільських парубків, обвинувачених у вбивстві власника дібр під Равою Руською, Лейби Райса і його візника Миколи Димки. Є це Іван Мурмило, Пилип Макар, Олекса Сень, Пилип Гук і Василь Проць. В літі м. р. вони напали в лісі на Райса, що їхав до Львова, вбили його разом з візником і зрабували жартвам 1.350 зол. та срібний годинник.

— Подільська фабрика цукру розпочинає свою діяльність. До Тернополя приїхав технічний директор цукроварні „Поділля", вибудованої в Березовиці Великій. Цукроварня розпічне свою діяльність цього року. В інтересі малоземельних господарів зголошувати вже тепер декларації на простір, який їм припадає, бо хто зголоситься раніше, той має першенство перед іншими. Речинець підписування декларацій минає вже в найближчому часі.

— Розвязання жидівського т-ва в Стрию. Повітове староство в Стрию завісило жид. т-во ім. А. Ґольдфрадена в Стрию за протистатутову і протидержавну діяльність.

— Страйк деревних робітників. В тартаку в Брошневі пов. Калуш страйкує вже третій тиждень 1000 робітників, що домагаються 40 проц. підвишки. Припинився теж рух лісної залізнички до Підлютого.

— Пошесть ґрипи в Бориславі. На терені Борислава шириться від довшого часу пошесть ґрипи. Лікарі стверджують денно яких 20 занедужань. Досі був тільки один смертний випадок.

— „Волинь" щоденником. Польський тижневик „Волинь", що був досі неофіціяльним органом воєводи Юзефського, має в найближчому часі переміннтись на щоденник.

— Пожежі. В Куропатниках пов. Рогатин в загороді Павла Чорного вибухла пожежа, яка при сильному вітрі перекинулась на дванацять сусідніх загород, що згоріли до тла. Ратункова акція з причини вітру і недостачі води була дуже утруднена. Шкоди йдуть в десятки тисяч зол. — В загороді Івана Андрієва в Угартсталі пов. Калуш вогонь знищив дім, стодолу, стайню, домове уладження, рільничі прилади, 25 штук безрог, 19 штук дробу. Спалені будинки були крім стодоли обезпечені тільки на 390 зол. — Грізна пожежа вибухла в Сокалі в господарстві Лихограя наслідком необережности з вогнем. Згоріли дві стодоли і стайня а крім того 4 стодоли, стайня і комора з господарським інвентарем чотирьох сусідів. Ратункова акція була дуже утруднена. Шкоди обчисляють на кільканацять тисяч.

— 20 жертв у Пйонках. Число жертв, що погибли наслідком пожежі у фабриці пороху в Пйонках дійшло до 20. В самих Пйонках згинуло 5 осіб, а у шпиталі в Радомі 15. Крім того находяться там дві жінки тяжко попарені й один мужчина.

— Грабунковий напад. На дорозі з Полюхова до Глинян перемишлянського повіту вбито Юдку Вольфа, що скуповував по сусідніх селах дріб і продавав у Глинянах із зиском. Поліція викрила, що душогубом є 19-літній парубок Гринько Гриґлевич із Курович. Він признався, що вбив Вольфа сокирою і зрабував йому 4 зол. 30 сот. і за ці гроші купив собі електричну ліхтарку, папіроси і ковбасу. Справою занявся суд.

— Краєва хроніка. До Бистриці Надвірнянської коло залізничої стациї у Хриплині кинувся 63-літній залізничий емерит Анатоль Мержвяк з причини матеріяльних клопотів. З води добули його вояки, що вправляли оподалік. — В залізничому потязі між Станиславовом і Чортковом відобрав собі життя судовий аплікант м-р Антін Скібневський, не здавши іспиту. — В потязі між Ямницею і Станиславовом хтось украв на шкоду Л. Ґербера, купця із Чорткова, портфель з 2.700 зол.

— Бомбовий замах на вязницю. В Мисловицях зробив хтось бомбовий атентат на вязничний будинок, де відсиджують кару комуністичні агітатори. Під вязничу браму кинено залізну руру, наповнену вибуховим матеріялом. Вибух ушкодив браму і частину муру, при чому випали всі шиби. Підчас негайної облави арештовано кількох комуністів, на яких паде підозріння.

— Німеччина продукує штучний товщ. Одна німецька фірма в Маґдебурзі ввела в продажу новий рід товщу. Він випродукований з ріпакового олію при помочі спеціяльного способу продукції. Товщ є білої барви, у смаку невтральний і вживається як смалець і масло.

— Найтяжчий мужчина. Недавно була вістка про смерть найтяжчої жінки на світі, що вмерла в Англії. Тепер повідомляють про одного француза, що важить 622 кг і має 55 літ. Як подає один французький журнал, цей великан живе в околицях гір Юра і має 215 цм. обводу грудей, 188 цм. в поясі і 84 цм. обводу в лидці.

— Ошукували на добродійні цілі. Нюйорська поліція покінчила слідство над церковним „раветом", або натяганням людей на ріжні фікційні гуманітарні цілі. Гурт людей, що попали в арешт, зорганізував корпорацію під іменем „Календар церковних підприємств". Вони видурювали від церков величезні гроші на ріжні фікційні добродійні цілі. Натягали людей в той спосіб, що робили угоду із парохами церков, що будуть даремно роздавати недільний журнал для парохіян, а в заміну за те парохи мають підтримати їх у збиранні оголошень від ріжних підприємств, що були поміщені у границях парохії. Опісля друкували лише стільки примірників журналу, щоби можна було роздати підприємствам, які помістили оголошення, а в церквах цілком журналу не роздавали. В цей спосіб минулого року зібрали ці люди около 800.000 дол. Поліція подала до прилюдного відома список арештованих. Між ними переважають жидівські імена, хоч бізнес провадили між католиками й протестантами.

—o—

У світі казки.

„УКРАЇНСЬКА ЗАХОРОНКА" ДЛЯ НАШИХ НАЙМЕНШИХ.

Ударив ґонґ. На салі погасли світла, тяжка завіса підіймається звільна вгору і враз з тим отверта дорога у світ чарівної казки. Публика готова глядіти і слухати. Витягаються вгору малі дитячі головки, блистять цікавістю неспокійні очі. О диво! Серед засніженої лісної поляни, мерехтить ріжнобарвними світлами правдива ялинка, збігаються кругом неї лісові звірі на Свят-Вечірню бесіду.

То знов у великім міху на санях везе св дідусь з неба безліч забавок для чемних дітей. І нараз счинився бунт. Аж малий стрільчик мусів усе до порядку привести. — „Мамо, чи він правдивий стрільчик, бо подивися: кріс на рамени має і так його всі слухають?" шепче поважно мамі до вуха малий румяний хлопчина. „О, напевно буде правдивий, лиш нехай іще дрібку підросте", йде вдоволена відповідь. І хвилину стає тихо, бо саме на сцені чути грюхіт грому, темряву раз-у-раз пронизують блискавки і летить з сірих хмар рясний дощ. А дощ, це діти, маленькі сріблисті краплинки. А коли знов стало ясно — всміхнулись на грядках чудові квіти, аж з радости затанцювали, так, як їм вітер грав. І малини соковиті стрясла буря з гілячок, та не на землю, не в болото, а в кошички добродушків і дістала їх одна мама у день „Свята Матері", від сина. А на кінець була котяча забава — самі собі котики грали і самі гуляли. Шкода тільки, що малі актори ні разу не співали. Усі точки програми йшли справно і живо, всі майже казки були своїм змістом малим виконавцям близькі і зрозумілі. І справді подивляти треба, звідки вчительки захоронок беруть такі легкі і все свіжі теми до інсценізацій, коли у нас майже зовсім нема дитячої літератури для дошкільного віку (3—6 літ), а вже сценічних образків для найменших то дарма і шукати. А прецінь треба якось задоволити культурно-мистецькі потреби наших дітей!

Дрібні таночки укладу і вишколу п. О. Заклинської хоча були у своїй формі дуже примітивні, але відповідали вимогам виконавців. А це дуже важне. Штудерні кроки і складні танкові позиції, що вимагають багато сил і часу, треба залишити балетовим школам.

У захоронках діти повинні мати свободу в імпровізації танків і домагання до них не сміють іти за далеко. Згадати ще треба, що всі майже костюми були дуже вигадливі і виконані прецизійно (нпр. котики, малини, дощик). Фортепіяновий супровід до танків і маршів вели пп. О. Целевичева і Н. Пясецька.

У цілости недільна дитяча імпреза принесла старшій і молодшій публиці, що по береги виповнила салю, велике вдоволення і хвилини естетичного дозвілля. Це ще один доказ, яким необхідним засобом виховання дітей і молоді є відповідні театральні вистави. Театр для дітей, повинен бути такоюж пекучою потребою української суспільности як театр для старших, а може ще більшою.

Т-ву Українська Захоронка у Львові, зокрема його учительському зборові належиться велике признання за їх успішну працю на полі так дуже у нас ще занедбаного дошкільного виховання.

Мама.

СПОРТОВА СТОРІНКА.

Пропаґуймо бокс.

Фізична культура займає одно з чільних місць між найважнішими життєвими проблемами західньо-европейських народів. Вони зрозуміли, що, коли хочуть бути сильні та безпечні, і хочуть мати сильних, здорових, метких, характерних, здібних до оборони й перемоги громадян, мусять головну увагу звернути на справи фізичного виховання. Вони зрозуміли, що тільки руханка і спорт, тільки суперництво рівного з рівним на спортовому майдані може розбудити інстинкт боротьби, який випливає із глибин людської душі і є джерелом життєвої енерґії, яка приказує та одночасно приневолює людину відважно промощувати собі дорогу крізь тернистий шлях життя, іти війною проти всіх, які у тому гоні вперід стоять йому на перешкоді. Гасла фізичного виховання прищепилися і в нас, хоч не у відповідній мірі, якби потверджуючи історичний факт нашої повільности та в спізнованні приймати все, що нове. Те нове не є властиво нічим новим, тільки змодернізованим, бож прецінь наші прадіди з княжих часів дужалися, кидали ратищами, боролися на мечі, їздили на конях, тощо, а наші чубаті побратими з Запоріжжя цілими куріннями ставали проти себе та боролись навкулачки. Запорожці, хоч мали досить емоцій на воєнних виправах, густо-часто і залюбки кулачкувалися і то не з думкою піднести свою фізичну вартість, але просто з внутрішньої потреби „помнятись". От так проявляється інстинкт боротьби, риск, найглибший підставовий біольоґічний чинник — життєва енерґія. А ми? Ми, як на „культурних людей пристало" обертаємось у світі інтелекту, мрій, фізичного неробства, а від боксу, як від зарази боронимось руками й ногами. Бокс? Такий брутальний, жорстокий спорт. Ми стали за лініві, щоби наставляти своє тіло на удари противника, ми стали за лініві, щоби зібрати в боротьбі думки, за слабі, щоб перемогти сумне, але правдиве. У „культурному" ході вперід ми дійшли до того, що вже сама обсервація боротьби задоволює наші притаєні бажання, хоч знаємо, що це недуга в найкращому корені інстинкту, що це просто параліж тіла й духа. Бокс не тільки що не жорстокий, але саме найбільше мужеський спорт. Чи може бути щось кращого, як боротьба навкулачки мужчини з мужчиною, бажання усіх клітин тіла, кожним колісцятком духової машинерії перемогти противника, стати першим між першими? Та перемагає не сила, фізична сила. Переможцем стає той, хто крім сили має усі прикмети духа, потрібні до перемоги, а саме: відвагу, рішучість, проворність, самоопанування та сильну волю. Виходить, що бокс виробляє усі ті прикмети, які повинен мати правдивий, фізично і морально, здоровий мужчина, який буде перемагати не тільки на рінгу але і в життї. Коли самі не можемо рішитись, візьмім приклад з англійців, які від сотні літ є загорілими прихильниками боксу у всіх суспільних верствах. Вони зрозуміли, що бокс це кузня гарту тіла й духа, це школа, з якої виходять одиниці, які розуміють життя як боротьбу й великий труд, які ростуть та живуть для боротьби! Щож на те все ми, для яких бокс та інші ділянки фізичного виховання мають бути засобами до осягнення вищих цілей?

Відповідь повинна бути проста і ясна. Хай не буде ніодного спортового клюбу, ніодного змагуна, який не плекав би боксу, цього найбільше мужеського спорту, цієї найкращої заправи у життевій боротьбі. **К.**

—o—

Велика перемога Олександра Гаркавенка.

Наш славний змагун-борець Г а р к а в е н к о, який багато літ не має собі рівного суперника в цілому світі (світовий мистець 1931, 33 і 35 р. р.), здобув у міжнародньому турнірі в м. Ґале в Німеччині перше місце, велику нагороду Европи, золотий пояс Німеччини й назву мистця Европи.

Молодий німець Ганс Шварц, який у 1934 р. скористав із тимчасового фізичного ослаблення Гаркавенка і став мистцем світу, залишався в Ґалі разом з українцем без поразки аж до останнього вечора 3. березня. Вся Німеччина настільки була переконана в перемозі свого земляка, що 90% закладів роблено в користь Шварца. Часописи вже наперед писали про „непереможного німця". Проте після двох годин і 19 хвилин чудової, завзятої боротьби сповнилося гаряче бажання всіх українців: **Гаркавенко подолав Шварца!**

У четвер 90. сходини „Живої Ґазети" перетворилися у справжнє свято в честь Олександра Гаркавенка. Без запрошень на сходини зявилося коло 30 українців і чужинців, щоби побачити і вшанувати великого українського спортовця. Аж до ранку залишалися члени з Олександром Гаркавенком, який 5. березня відїхав до Варшави, де постійно мешкає.

—o—

Спортові висліди.

КОПАНИЙ МЯЧ.

Погонь — Сьвітезь 14:0 (4:0). Товариські змагання обох дружин відбулись на розмоклім грищі і виказали безапеляційну перевагу Погоні над слабим противником. Ворота для Погоні добули: Нехцьол 6, Люхтер 2, Ґавський 2 і Місяк 2, Боровський і Сузира. Суддював п. Курцвальд.

З. З. К. — Гасмонея 2:1 (1:1). Перша несподіванка в сезоні. Гасмонея програла зі слабшим противником і випадок зовсім заслужено. Жидівська дружина виступила з кількома новими грачами, які теж не показали нічого нового. Ворота для Гасмонеї добув Шляф, для З. З. К. Мельник і Чижик. Суддювали на зміну пп. Кукер і Северський.

Погонь і б — Світезь і б 4:2. Запасна дружина Світезі почувалась куди краще на грищі, як перша дружина і вела вже навіть 2:0. Суддювали пп. Равіш і Зальц.

КРАКІВ. **Висла — Напшуд (Ліпіни) 5:3 (3:2).** Лігова дружина Висли розіграла тов. змагання з лідером шлєзької окружної Ліги. Змагання були дуже цікаві і веді весь час у швидкому темпі.

КРАКІВ. **Краковія — Поліц. К. С. (Катовиці) 8:0 (4:0).** Краковія мала весь час сильну перевагу.

КРАКІВ. **Гарбарня — Звіринецький К. С. 5:1 (1:0).** Гарбарня грала без Ріхтера. Запасна дружина Гарбарні перемогла дружину Вікторії, Кобєжина 6:0.

ВАРШАВА. **Тім А — Тім Б 2:0.** Перші футболеві змагання у цьогорічному сезоні Варшави розіграли два тіми, які мали виказати форму варшавських копунів перед змаганнями в паризькою Лігою. Змагання відбулись на розмоклім грищі і тривали 3 × 20 хв.

КАТОВИЦІ. **Рух — Погонь (Н. Битом) 4:1 (2:0).** Погонь був зовсім рівнорядним противником і хвилинами навіть переважала.

ХОЖУВ. **А. К. С. — Іскра (Сємяновіце) 5:0 (2:0).**

КАТОВИЦІ. **КС 06 — Домб 3:2.** Б. ліговий Домб програв, хоч виставив найсильніший склад.

КАТОВИЦІ. **Шлеськ — Славія (Руди) 2:2 (1:1).**

ПОЗНАНЬ. **Варта — Г. Ц. П. 7:1.**

ЛОДЗЬ. **Л. К. С. — В. К. С. 4:2 (2:0).**

ЗМАГАННЯ ЧЕСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ЛІГИ РУСЬ ПОКИДАЄ ОСТАННЄ МІСЦЕ.

УЖГОРОД. **С. К. Жіденіце — С. К. Русь 1:1.** Нерішеним вислідом з міцною дружиною Жіденіц Русь „відліпилася" від останнього місця в табелі. С. К. Русь мусить доложити усіх зусиль, щоби вибитися й з цього передостаннього місця, бо в іншому випадку мусітиме покинути державну лігу.

ПРАГА. С. К. Простейов — Вікторія Жіжков 1:1. Вікторія Жіжков скріпивши себе новими грачами стала дуже поважним суперником.

КЛАДНО. А. К. Спарта (Прага) — С. К. Кладно 0:1. Сенсаційна перемога слабої дружини Кладно над славною Спартою, яка виказує тепер погану форму.

ПІЛЬЗНО. С. К. Славія (Прага) — С. К. Пільзно 6:1.

БРАТИСЛАВА. С. К. Находъ — С. К. Братислава 3:1.

БРНО. Вікторія Пільзно — Мор. Славія 4:2.

Табеля чеської Державної Ліги.

Славія	14	23	54:11
Спарта	13	20	41:13
Простейов	13	17	32:23
Находъ	14	16	34:25
Братислава	13	16	23:23
Жіденіце	13	15	21:31
Пільзно	14	14	32:20
Вікторія Жіжков	14	13	31:27
Кладно	13	11	26:31
Вікторія Пільзно	14	10	17:28
Русь	13	4	13:50
Мор. Славія	13	3	13:42

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ.

АМСТЕРДАМ. **Голяндія — Швайцарія 2:1.** Голяндію зовсім слушно зачисляють тепер до европейської футболевої „еліти".

БОКС.

ВАРШАВА. **Оконце — Г. Ц. П. 11:5.** Боксерські змагання за дружинове мистецтво Польщі.

ПОЗНАНЬ. **Варта — І. К. П. 14:2.** Змагання за дружинове мистецтво Польщі.

ЛЬВІВ. **Рекорд — Погонь 10:6.**

МИСТЕЦТВА АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ. Австрія — Вавер 4:1, Адміра — Вієнна 2:2, Рапід — Фаворітнер 6:0, Спортклюб Лібертас 1:1, Постспорт — Гакоаг 2:1, Ф. Ц. Він — Флорідсдорф 3:1. В табелі веде Австрія з 25 точками перед Адмірою (21 т.), Вієнною, Вакером і Ф. Ц. Він. Два останні місця табелі займають: Постспорт і Гакоаг.

—o—

Спортові новинки.

Україна — Лігова Погонь. Перші цьогорічні змагання нашої репрезентаційної одинадцятки відбудуться в неділю 14. ц. м. До тих змагань виступить уже Україна з Гошовським, Романцем, Богуратом і Шумовським. У днях 20. і 21. гратиме імовірно Україна товариські змагання з Єгудою і Поділлям.

Великий футболевий турнір відбудеться у Львові підчас латинських Великодніх Свят. У турнірі візьмуть участь: Україна, Погонь, Чорні й Гасмонея.

Перші тренінгові змагання України відбулись минулої неділі. Грали обі дружини України, вдягає обі рівнорядні. Перемогла дружина, що мала сильніший напад.

Боксерська підокруга в Тернополі внесла до ЛОЗБ письмо з повідомленням про свою резиґнацію. Причиною цієї резиґнації є сторонничість львівського союзу.

Невже згода з чехами? Перед кількома роками поляки зірвали спортові зносини з чехами з політичних мотивів. Тепер, як подає віденська преса, 28. червня ц. р. відбудуться футболеві змагання Польща — Чехословаччина. Годі сказати, скільки в тих вістках правди.

—o—

Спортові видання.

О. Вальчин: „В єдности сила". Вправи дружком для учасників. Сокільська Бібліотека ч. 12. Рисунки Я. Скрапува.

Володимир Тихоліз: „У лісі літом". Збірка вправ вільноруч для посестер на IV. Краєвий Здвиг Українського Сокільства в 1838 р. у Львові. Сокільська бібліотека ч. 14.

Михайло Тріль: „Зрив". 16. руханкових вправ вільноруч побратимів на IV. Краєвий Здвиг українського сокільства у Львові в 1918 р. Сокільська бібліотека ч. 15.

Театри.

Український Театр „Заграва“.

КОЛОМИЯ:
9. III. „Тарас Шевченко“ премієра
10. III. „Тарас Шевченко“ II. раз.
11. III. „Мурзлі“

ДЕЛЯТИН:
12. III. Тарас Шевченко.
18. III. Тарас Шевченко.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БРОШНІВ-ОСАДА:
9. III. Муж двох жінок.
10. III. Чорногора в огні (Довбуш).

Великий Театр:

Вівторок, 9. III. год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен“.
Середа, 10. III. год. 7.30 „Травіята“ опера.

Кіна.

АПОЛЬО: „Сем Додсворт“ на осн. Сінклера Люїса.
АТЛЯНТИК: „Непотріб“.
ВАНДА: „Родина Ротшильдів“, „Напад на Конго“.
ҐРАЖИНА: „Варвара Радзівілівна“.
ЕВРОПА: „Ревеона“.
КАСІНО: „Сам на сам“ з Павлою Веселі.
КОПЕРНИК: „Шаржа легкої бригади“ (Кримський орел).
МАРУСЕНЬКА: „Шаржа легкої бригади“ (Кримський орел).
МЕТРО: „Месник“ („Робін Гуд із Ельдорадо“) Вернер Бакстер.
МІРАЖ: „Графиня Маріца“ з Секе Сакалем, „Ільонка“ з Францішкою Ґаль.
МУЗА: „Антін Адверз“.
ПАКС: „Малий моряк“.
ПАЛЯС: „Про що мріють жінки“.
ПАН: „Сильветки“.
РАЙ: „Буде краще“ із Щепком і Тоньком.
СВІТ: „Ловець пригод“, „Малі герої“.
СТИЛЕВЕ: „Не цілуй у кіні“, ревія „Держи фасон“.
ТОН: Фліп і Флям „Циганське дівча“.
УТІХА: „Грішник мимоволі“, ревія „Кожну можна купити“.
ХИМЕРА: „Моя зіронька“ з Шерлі Темпль; „Герой“ з Волесом Бері.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Еспанія“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Вівторок, 9. березня 1937.

Берлін (357) 18.00 Орх. концерт, 20.10 Легкий концерт, **Білгород** (437) 18.00, 20.35 Популярні мельодії, 18.30 Різні пісоньки, 19.50 Скрипка, 21.00 „Вертер“ оп. Масне́та (III. і IV. дія), **Будапешт** (550) 13.40 Сольо на арфі, 17.00, 19.15 Спів. ресітал, 18.00 Циг. музика, 20.15, 21.00 Сальон. музика, 21.50, 22.00 Скрипк. ресітал Ж. Тібо, **Відень** (507) 13.10 Орх. концерт, 14.00 Скрипк. ресітал, 15.15 Дитячі пісні, 15.40 Авд. для жінок, 17.10 Солісти, сопр., форт., 19.25, 20.00, 21.00 Опера, 22.20 Танк. музика, **Дайтшляндзендер** (1571) 10.30 Авд. для дітей, 12.00 Популярна музика, 14.00, 16.00 Музика, 15.40 Пісні вик. Т. Розе, 18.40 Рецитації поезій, 21.00 „Галилі“ ловецька музика, 21.00, 22.00 Концерт синкопованої музики, **Прага** (470) 17.30 Концерт хору та солістів, 21.00 Симф. концерт, 22.20 Партіта д-моль на скр. у вик. Новака. **Радіо Парі** (1648) 13.00 Розр. концерт, 14.15 Пісні, 16.00 Виклад із Сорбони, 17.00 Виступ дрезденського квартету, 18.30 Форт. ресітал, 18.45, 19.45 Спів. ресітал А. Паскаль, 19.00 Драм. авд., 19.30 Форт. ресітал, 21.15, 22.00, 23.00 „Кармен“ оп. Бізета, **Рим** (421) 17.15 Танк. музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Італійка в Альжирі“ оп. Россіні.

Середа, 10. березня 1937.

Берлін (357) 14.15 Розр. музика, 20.50 Пісні молоді, 22.30 Легка й танк. музика, **Білгород** (437) 19.50 Сонати на віол. і форт., 20.30 Гумор, **Братислава** (299) 15.35 Чотири пісні Новака до слів Сови у супр. орх., 22.35 Сальон. музика, **Будапешт** (550) 12.05 Циганська музика, 17.30 Форт. ресітал, 18.20, 19.00 Сальон. музика, 19.30 20.00, 21.00, 22.00 „Марта“ оп. Фльотова, **Відень** (507) 15.15 Авд. для дітей, 17.05 Сучасна австр. музика, 20.40, 21.00 Концерт військ. орх., 22.45, 23.00 „Манон“ оп. Масснета (III. і IV. дія), **Дайтшляндзендер** (1571) 10.30 Авд. для дітей, 14.00, 16.00 Музика, 18.20 Сучасна форт. музика, **Міляно** (369) 17.15 Танк. музика, 19.00, 20.40 Орх. концерт, 21.00, 22.00, 23.00 „Манон“ оп. Масснета, **Мінхен** (405) 9.00 Музика, 12.00 Веселе полудне, 16.10 Для дітей, 16.30 Твори І. Вайсмана у вик. композитора, 18.00 Військ. орх., 19.45 Звучні муз. дрібнички, 20.45, 21.00 Концерт із Байройту, **Прага** (470) 15.00 Орг. музика, 20.00, 21.00 Концерт фільг. орх., **Радіо Парі** (1648) 13.00, 14.30 Розр. концерт, 14.15 Пісні, 17.30, 18.45 Спів. ресітал, 18.30 Форт. ресітал, 21.00 Пісні до слів Верлена, 21.45, 22.00 „Прокажена“ траг. Анрі Бателя, з муз. ілюстр., **Рим** (421) 17.15 Камер. концерт, 19.40 Музика, 20.40 Розр. музика, 21.00 Комедія, 22.20 Легка музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 9. березня 1937.

6.30 Ранішня авд., 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Для шкіл: „Всюди добре, а дома найліпше“, Пісоньки у вик. хору, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Сальон. орх., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Про стандаризацію овочевих відмін, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Реклямовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 В. Тиховський грає на гавайській гітарі, гр. пл., 15.50 Для дітей: Читаймо нові книжки, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Легка музика з гр. пл., 16.15 Скринька ПКО, 16.30 Пісні в дияльоэі: Юлія Ільницька сопран, 3б. Вознюк тенор, форт., 17.00 „Будні пп. Ковальських“ говорена повість, 17.15 Форт. ресітал, 17.50 Лист інститутки, монольоґ Тад. Голендра, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Спорт у містах і містечках, 18.20 Еспанські ритми, гр. пл., 18.35 Нарис: „Сенкевич обовязує“, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Чи шкільні програми для хлопців і дівчат повинні бути однакові, 19.20 Муз. авд.: Як полька билася з польонезом, 20.00 Гутірка музика зі слухачем радія, 20.15 Симф. концерт: орх., скрипка, віол.; у перерві ок. год. 21.00 Вечірній денник, Актуальна гутірка, 22.30 „Пушкінова лютня“ чвертьгодина перекладів Юл. Тувіма, рецитує М. Верцінська. 22.45 Танк. музика; у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

Середа, 10. березня 1937.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Для молодших дітей: „Наші батьки працюють“, Музика з гр. пл., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Орх. суїти, гр. пл., 12.40 Полудневий денник, 12.50 При балії, 14.30 Пів години у Відні, гр. пл., 15.00 Господарські вістки, 15.15 Реклямовий дільоґ, 15.20 Реклямовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Популярна музика з гр. пл., 15.45 Технічна скринька, 15.55 Жеплічек: Увертюра оп. „Довна Діана“, 16.00 Програма на завтра, гр. пл., 16.05 Іван Штравс: Пісоньки з оп. „Танечниця Фанні Айслер“ (Ерна Зак), гр. пл., 16.10 Коли великі люди були малі: Портрет п. Ізерія (обр. із дитячих літ Матейка), для старших дітей, 16.35 Концерт муж. хору, 17.00 Боротьба зі шпіонажем, 17.15 Концерт солістів, спів, скрипка, форт., 17.50 Гутірка зі Стан. Віткевичем (фікційне інтервю) 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Робітники вирізняють, 18.20 Французька музика з гр. пл., 18.40 Загальна скринька, 18.50 Доволі сороватости, 19.00 „Сморгонський академик“ оповідання Ю. Ельсмонда, 19.20 Краків за 20 літ (фрагменти „Крак. Вертеп“), 20.35 Хвилина бюра студій, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Шопенівський концерт у вик. А. Моралес, 21.30 Із кантатової творчости Баха: Гендрих сопран, Романовський баритон, хор, орхестра, 22.15 Мала орхестра, солісти; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкові мельодії, з гр. пл.

Радіокутик.

КОЖЕН ВЛАСНИМ МЕТЕОРОЛЬОҐОМ.

Нові способи віщування погоди.

Багато радіових аматорів, що кожну вільну хвилину знаходяться при апараті, поробили цікаві спостереження над звязком поміж змінами в атмосфері і неприємними для уха шумами при відборі радіових авдицій.

Річ загально знана, що шум, тріск, грюкіт, які виходять з голосника — маючи на увазі справний голосник — мають своє джерело в простор., де залежно від погоди та її можливих змін повстають різні електромагнетичні явища. Ці явища відбираємо власне, як відгомони, що не належать до жадної радіової авдиції.

Шуми у відборі можна помічати щойно тоді, коли настає темрява, наскільки хочемо ті спостереження використати для віщування погоди. Постійної і гарної погоди можемо сподіватися лише тоді, коли маємо відбір без закиду, коли нема ні шумів, ні трісків, коли федінг зовсім не виступає, а сила відбору цілковито рівномірна і постійна.

Коли виступає хоч один з цих ворогів авдиції, то треба рахуватися зі зміною погоди, а коли всі три разом псують відбір, то напевно буде непогода. Добрий відбір далеких стацій, при цілковитій тиші у приймачі, заповідає соняшну і постійну погоду, тобто типову погоду при високому барометричному тиску. Погіршений відбір далеких стацій при гарній погоді вказує на те, що десь погода псується. Коли кілька стацій, що лежать в одному напрямку від нас, дають при відборі шуми, то це вказує нам, де саме починає змінятися погода.

Вітри, що плинуть з південного сходу, дають добрий відбір південних і східних радіостацій, при тиші в атмосфері і слабому федінгу стацій північних, західних, і південно-західних. Вони приносять у літі вогке і тепле повітря з нахилом до бурей, а в зимі — відлигу, дощі і мряки.

Дуже сильний, майже цілковитий федінг, при тиші в атмосфері, легкі тріски, при чому сила відбору далеких стацій підлягає ваганням, — це можливість зміни погоди на гірше. Коли помітимо слабий відбір північних і західних стацій при одночасному їх федінгу- постійні тріски і шуми, натомість досконалий відбір далеких стацій з півдня і сходу, — то матимемо певний західний вітер від моря. Він спровадить нагальні бурі, сильне захмурення і велику вогкість повітря.

На найгіршу погоду віщують сильні розлади в відборі. Дуже поганий відбір далеких стацій, сильні і короткі як стріли тріски, та значний, а навіть цілковитий федінг (заник відбору) заповідають сильні вітри, цілковите захмарення і багато опадів.

Північно-східні вітри приносять охолоду, захмарення з прояснениями і дрібні дощі. Таку погоду заповідають з голосника слабі шуми і досить сильний, перериваний притишений федінг, який робить відбір „замазаним“. Таку погоду заповідає водночас дуже сильний відбір південних стацій, зате дуже слабий — стацій західних, північних і північно-східних.

Вечірні шуми в літі, які є наслідком термічного розладдя атмосфери і виладувань, що їх бачимо на вечірньому небі, не заповідають погіршення гарної погоди. В найгіршому разі може бути завтра холодніше і похмуро.

З цих обсервацій пильний слухач зможе зробити більш-менш правдоподібні прогнози погоди. Як бачимо, навіть прикрощі при слуханні радія можуть на щось придатися.

ОПОВІСТКИ.

Оцим звертається до громадянства Іван Заремба, б. рахунковий старшина УГА невилічно хорий, який перебуває в Міському Заведенні, жінка померла йому перед 10 роками залишаючи четверо дітей, з проханням допомогти його дітям лептами та одягом для 18-літньої доньки. Ласкаві жертви слати на адресу: Іван Заремба, Львів, Міське Заведення, вул. Білінських 9. 2—3

Через Адміністрацію „Діла“ зложив на „Будову ремісничо-промислової Бурси“ п. Роман Шоха, Бидгощ зол. 5.—, для сиріт по інвалідах п. Юлія Федевич, Чернева к. Мостиськ зол. 4.50.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10.